БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 180 (671)

12 СЕНТЯБРЬ ЧОРШАНБА 1956 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

Озодлик куни шарафига Болгария Халқ Республикасининг элчихонасида қабул маросими (1-бет).

Совет-Индонезия музокаралари тўғрисида (1-бет).

Совет Иттифоқи билан Индонезия ўртасидаги дўстликка бағишланган мигинт (1-бет).

Хитой Коммунистик партиясининг VIII съездида қатнашадиган чет эл коммунистик партиялари делегацияларининг Москвада бўлиши муносабати билан КПСС Марказий Комитетида қабул маросими (1-бет).

Совет кишилари тўғрисидаги ғамхўрликнинг янги далили (1-бет).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: **А. Акопов.** — Марксча-ленинча назарияни ўрганишни пухта ташкил этайлик (2-бет).

КОРХОНАЛАРНИ ҚИШКИ МАВСУМДА НОРМАЛ ИШЛАШГА ТАХТ ҚИЛИБ ҚЎЯЙЛИК: **П. Абломонов.** — Ҳали ишга астойдил киришилгани йўқ (2-бет).

Сентябрда йиллик планнинг камида 50 проценти миқдорида пахта тайёрлаш учун терим суръатини янада оширайлик! (3-бет).

РЕПОРТАЖ: **Т. Расулев.** — Марс Ерга яқинлашди (4-бет).

Ғарбий Германияда фашизм ва милитаризмнинг йўли тўсилсин! (4-бет).

Носир билан Мензис бир-бирларига мактуб топширдилар (4-бет).

Мирзачўлни ўзлаштириш — умумхалқ иши

Шу йил 7-8 сентябрда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг навбатдаги III пленуми бўлиб ўтди. Пленумда кўрилган энг муҳим масалалардан бири КПСС Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Советининг «Пахта етиштиришни кўпайтириш учун Ўзбекистон ССР ва Қозоғистон ССРдаги Мирзачўлнинг қўриқ ерларини суғориш ва ўзлаштириш тўғрисида» деб чиқарган қарорини бажаришда Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари тўғрисидаги масалалар.

Партиямиз Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг Мирзачўлнинг қўриқ ерларини суғориш ва ўзлаштириш тўғрисидаги қарори мамлакатимизда пахта етиштиришни янада кўпайтириш, республикамиз экономикасини ҳар тарафлама ривожлантириш, меҳнаткашлар моддий ва маданий фаровонлигини янада ошириш тўғрисида партия ва ҳукумат томонидан қилинаётган оталарча ғамхўрликнинг янги далилидир.

Партия ва ҳукуматимиз Мирзачўлни суғориш ва ўзлаштириш ҳақидаги қарорида республикамиз меҳнаткашлари олдига ғоят катта ва шарафли вазифани қўйдилар. Бу вазифа қисқа муддат ичида, яъни олти йил ичида Мирзачўлнинг Ўзбекистон территориясида 200 минг гектар қўриқ ерини суғориш ва ўзлаштириш, илгари ўзлаштирилган 100 минг гектардан зиёдроқ майдоннинг суғориш тармоқларини қайта қуришдан иборат.

Бу буюк вазифани бажармоқ учун узунлиги 150 километрча бўлган Марказий Мирзачўл каналини, узунлиги 90 километр бўлган Жанубий Мирзачўл каналини қуриш ва мавжуд каналлар ва сув иншоотларини қайта қуриш ишларини қизитиб юбориш керак. Шунингдек, жуда катта ҳажмда ирригация-мелиорация ишлари олиб бориш, темир-бетон ётқизиш ишлари, тупроқ ишларини бажармоқ керак. Мирзачўлнинг Ўзбекистон қисмида 23 та пахтакор совхоз, 23 пахта тозалаш заводи ва бошқа корхоналар қурилиши кўзда тутилади.

Пахта ўзбек халқининг миллий ифтихоридир. Республикамиз экономикаси — пахтачиликка асосланади, пахтачиликнинг негизи эса сув хўжалигига асосланади. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз суғориш ишига ҳамиша катта аҳамият бериб келдилар. Пленум Мирзачўлнинг қўриқ ерларини суғориш ва ўзлаштириш муносабати билан сув хўжалигини янада ривожлантиришнинг кенг йўлларини кўрсатиб берди. Суғориш ишларини ривожлантириш, ернинг мелиоратив аҳволини яхшилаш, суғориш системасини қайта қуриш ва яхшилаш, шунингдек қишлоқ хўжалик ишларида механизациядан кенг фойдаланиш мамлакатимизда пахта етиштиришни кескин равишда юксалтириш имкониятини беради.

Шуни ҳам айтиш керакки, сув хўжалигига раҳбарлик қилишда катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Сув хўжалиги қурилиши соҳасидаги қониқарсиз аҳвол қўриқ ерларни ўзлаштириш планининг бажарилмаслигига, ернинг мелиоратив аҳволини яхшилашга ва унинг ҳосилдорлигини оширишга халақит берди. Шунинг учун ҳам пленум барча партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг эътиборини сув хўжалигига ва умуман сув ишига раҳбарликни янада яхшилаш зарур эканлигига қаратди.

Мирзачўлдаги қўриқ ерларни суғориш ва ўзлаштириш, илгари ўзлаштирилган майдонлардан юқори ҳосил етиштириш қишлоқ хўжалигимизни механизациялашга ҳар тарафлама боғлиқдир. Ҳозир МТСларда ўн мингларча трактор, неча минглаб пахта териш машиналари ва 170 минг турли қишлоқ хўжалик машиналари бор. Техника билан бундай таъминланганлик янги ерларни ўзлаштириш ишларини тезлаштиради. Шунинг учун ҳам маҳаллий партия ва совет ташкилотлари МТСларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан яхшилашга кун сайин ғамхўрлик қилишлари, қишлоқ хўжалигига раҳбарликни асосан МТСлар орқалигина амалга оширишлари, уларнинг ташкилотчилик ролини ҳар тарафлама мустаҳкамлашлари ва МТС раҳбарларининг колхоз ишлаб чиқаришидаги жавобгарликларини оширишлари лозим.

Пленум кўпгина совет ва партия органлари МТСлар ишига етарли раҳбарлик қилмаётганликларини кўрсатиб ўтди. Район ва область ташкилотларининг МТСлар ишига раҳбарликни янада ошириш ва МТСларнинг ўзлари хизмат қилаётган колхозлардаги ишнинг аҳволи учун жавобгарлигини ошириш юзасидан муҳим тадбирлар белгилади.

Мирзачўлдаги қўриқ ерларни суғориш ва ўзлаштириш учун зарур бўлган барча ишларни муддатидан илгари бажариш вазифаси 1956-1957 йилларда асосан йўллар, энергетика базалари, ремонт корхоналарини вужудга келтириш юзасидан тайёргарлик ишларини олиб боришни, сув таъминотини, уй-жой қурилишини йўлга қўйиш ва бошқаларни талаб қилади. Пленум 1957 йилдан бошлаб Мирзачўлдаги қурилишнинг барча объектларида асосий ишларни авж олдириб юбориш зарур эканлигини кўрсатди.

Мирзачўлни суғоришни ва ўзлаштиришни амалга оширишга актив иштирок этмаган бирорта ҳам меҳнаткаш қолмаслиги керак. Мирзачўлга умумхалқ юриши бошланади. Шу муносабат билан шаҳар, район марказларидан, колхоз, совхоз ва МТСлардан Мирзачўлни ўзлаштириш учун борувчиларни кўчириш учун жуда катта ишлар қилиш зарур. Кўп минглаб кишиларни доимий яшаш учун уй-жой билан таъминлаш вазифаси партия, комсомол ва совет ташкилотларидан катта ташкилотчилик ишларини олиб боришни талаб қилади. Партия, совет ва хўжалик органларининг вазифаси комсомоллар ва ёшлар, колхозчилар, МТС ва совхоз ишчилари, бинокорлар ва шаҳардаги энг яхши ва муносиб кишиларни танлаб Мирзачўлга юборишдан иборат.

Мирзачўлни ўзлаштириш умумхалқ ишидир. Ҳозирдан бошлаб минг-минглаб комсомол ва ёшлар, завод ва фабрикаларнинг, МТС ва совхозларнинг ишчилари, колхозчилар Мирзачўлга боришга хоҳиш билдирмоқдалар. Партия, совет, комсомол ташкилотларининг муҳим вазифаси Мирзачўлнинг қўриқ ерларини суғориш ва ўзлаштириш учун умумхалқ ҳаракати кучайиб бораётган бир вақтда халқимизнинг буюк ижодий кучларини партия ва ҳукуматимиз томонидан қўйилаётган улуғвор ва шарафли вазифани бажаришга сафарбар этишдан иборатдир.

Ҳеч шубҳа йўқки, республикамиз, шу жумладан областимиз меҳнаткашлари партия ва ҳукуматимизнинг Мирзачўлни пахтачиликнинг йирик базасига айлантириш тўғрисидаги топшириғини шараф билан бажарадилар.

Совет-Индонезия музокаралари тўғрисида

10 сентябрда Кремлда Совет-Индонезия музокаралари бўлди. Музокараларда совет томонидан — СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов, СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи ўринбосари А. И. Микоян, СССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи ўринбосари М. Г. Первухин, Ташқи савдо министри И. Г. Кабанов, СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари А. А. Громико, СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. Т. Федоренко, иқтисодий алоқалар Бош бошқармасининг бошлиғи К. И. Коваль, СССРнинг Индонезиядаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Д. А. Жуков ва бошқа расмий кишилар; Индонезия томонидан — Индонезия Республикасининг Президенти Сукарно, Индонезия Республикасининг Ташқи ишлар министри Р. Абдулғани, Индонезия Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Л. Палар ва бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

Дўстлик ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтган суҳбат вақтида Индонезия Республикаси Президенти Сукарнонинг СССРга дўстона визити муносабати билан ҳар иккала мамлакат ўртасидаги ҳамкорликка доир масалалар қараб чиқилди. Ҳозирги халқаро аҳволнинг ҳар икки мамлакатни қизиқтираётган баъзи масалалари ҳам қараб чиқилди. Томонлар музокараларни 11 сентябрда тамомлаш тўғрисида бир қарорга келдилар.

Индонезия Республикаси Президенти Сукарно ҳузурида зиёфат

СССР Олий Совети Президиумининг таклифига мувофиқ Москвада меҳмон бўлиб турган Индонезия Республикаси Президенти Сукарно 10 сентябрда зиёфат берди.

Зиёфатда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Л. И. Брежнев, Е. А. Фурцева ўртоқлар, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси П. П. Лобанов, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари Ш. Р. Рашидов, Ш. М. Арушанян, СССР Олий Совети Президиумининг секретари А. Ф. Горкин ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда Индонезия томонидан Президент Сукарнонинг СССР бўйлаб қилган сафаридаги ҳамроҳлари ҳозир бўлдилар.

Зиёфат вақтида Президент Сукарно ва К. Е. Ворошилов нутқ сўзладилар.

Зиёфат самимий вазиятда ўтди. (ТАСС).

Совет Иттифоқи билан Индонезия ўртасидаги дўстликка бағишланган митинг

МОСКВА, 11 сентябрь. (ТАСС). Бугун бу ерда В. И. Ленин номидаги Марказий стадионда Москва меҳнаткашларининг Совет Иттифоқи ва Индонезия ўртасидаги дўстликка бағишланган митинги бўлди. Митингда юз мингдан ортиқ киши — ишчилар ва хизматчилар, олимлар, маданият арбоблари, студентлар ҳозир бўлдилар.

Соат 16 да Индонезия Республикасининг Президенти Сукарно, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбар арбоблари, Индонезия ташқи ишлар министри Р. Абдулғани, Индонезия Республикасининг Фавқулодда ва мухтор элчиси Л. Н. Палар ва Президент Сукарно билан бирга келган бошқа расмий шахслар стадионнинг марказий ложасидан ўрин оладилар.

Москва Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари А. Г. Зайцев, Индонезия Республикасининг отоқли давлат ва сиёсий арбоби Сукарнони ҳамда индонезиялик барча меҳмонларни самимий табриклаб, митингни очади. Шундан кейин Москвадаги Лихачев номли автомобиль заводининг ишчиси, тезкор токарь С. М. Бушулевга сўз берилади.

Гулдурос қарсаклар билан кутиб олинган СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. Е. Ворошилов митингда нутқ сўзлайди. Унинг Совет — Индонезия дўстлигига бағишланган нутқи кўп марталаб гулдурос қарсаклар билан бўлиниб турди.

Индонезия Республикасининг Президенти Сукарно митингга тўпланганларга катта нутқ билан мурожаат қилди, унинг нутқи қарсаклар билан бўлиниб турди.

Москва стадионида бўлиб ўтган кўпминг кишилик митинг совет ва индонез халқлари дўстлигининг янги ёрқин далилига айланди.

Хитой Коммунистик партиясининг VIII съездида қатнашадиган чет эл коммунистик партиялари делегацияларининг Москвада бўлиши муносабати билан КПСС Марказий Комитетида қабул маросими

Бир қанча коммунистик ва ишчи партияларнинг делегациялари Хитой Коммунистик партиясининг VIII съездида қатнашиш учун Пекинга бора туриб Москвада тўхтадилар.

10 сентябрда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Президиуми қардош партияларнинг Хитойга бора туриб, СССРда тўхтаган делегациялари шарафига қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолари, Президиум аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари, Хитой Компартиясининг VIII съездида қатнашадиган КПСС делегациясининг аъзолари, Венгрия меҳнаткашлар партияси, Руминия ишчи партияси, Германия Бирлашган социалистик партияси, Германия Компартияси, Франция Компартияси, Буюк Британия компартияси, Испания компартияси, Швейцария меҳнат партияси делегацияларнинг аъзолари, Хитой Халқ Республикасининг СССРдаги элчихонасининг маслаҳатчиси ҳозир бўлдилар.

Қардош партиялар вакилларини қабул қилиш маросими самимий, дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

Озодлик куни шарафига Болгария Халқ Республикасининг элчихонасида қабул маросими

Болгария Халқ Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Л. Н. Герасимов болгар халқининг миллий байрами — Озодлик куни муносабати билан 10 сентябрда қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида совет томонидан Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Л. И. Брежнев, Е. А. Фурцева, А. Б. Аристов, П. Н. Поспелов ўртоқлар, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси П. П. Лобанов, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Ш. М. Арушанян ва бошқалар ҳозир бўлдилар.

Хитойга бора туриб Москвада тўхтаган Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси А. Югов, Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат П. Кубадинский, Болгария Халқ Республикасининг Хитойдаги элчиси Д. Димов ҳам меҳмонлар орасида бор эдилар.

Қабул маросимида СССРдаги дипломатик элчихоналарнинг бошлиқлари, совет ва чет эл журналистлари ҳозир бўлдилар.

Меҳмонларга болгар артистларининг иштироки билан концерт берилди.

Қабул маросими самимий, дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

КПСС Марказий Комитетида Германия Компартияси делегациясини қабул қилиш маросими

10 сентябрда КПСС Марказий Комитетида Германия Компартиясининг Хитой Компартияси VIII съездига бориш йўлида Москвада тўхтаб ўтган делегацияси билан суҳбат ўтказилди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ М. А. Суслов, КПСС Марказий Комитетининг аъзоси ўртоқ Б. Н. Пономарев, Германия Компартияси Марказий Правлениесининг биринчи секретари ўртоқ Макс Рейман ва Германия Коммунистик партияси Марказий Правлениесининг аъзоси ўртоқ Франц Херцнер қатнашдилар.

Икки партия вакиллари ўртасидаги суҳбат тўла ҳамжиҳатлик ва қардошларча дўстлик руҳида ўтди.

Мусобақадош қизлар

Янгийўл районидаги Маленков номли колхознинг аъзолари М. Норматова ва М. Шодмонова ўртоқлар бир неча йилдан бери бир-бирлари билан мусобақалашиб келадилар. Улар ўтган йили ҳам ўзаро мусобақани давом эттириб, пахта теришда яхши натижаларга эришдилар.

Ҳали ғўза парвариши давом эттирилаётган пайтдаёқ мусобақадош қизлар бу йил 10-15 тоннадан пахта терамиз, деб аҳдлашиб қўйдилар. Август ойининг сўнгги кунларида, ғўза тупларида битта-иккита кўсаклар очилганда қизлар ишдан қайтиб келаётиб, бу йил ҳар қачонгидан ҳам астойдил ҳаракат қилиб ишлаш, мамлакатга кўпроқ пахта териб топшириш ҳақида суҳбатлашдилар.

Теримнинг дастлабки кунлари, М. Норматова ҳам, М. Шодмонова ҳам жадаллик билан ишлайди. Улар биринчи кунданоқ нормани ошириб бажариш тўғрисида ўйлайдилар. Ҳозир колхозга бориб илғор теримчилар ким эканлигини сўрасангиз, ҳамма бир оғиздан шу қизларнинг номини айтади. Улар ҳозир 120-140 килограммдан пахта тераётирлар. Энг муҳими, бу чевар теримчилар топшираётган пахта фақат биринчи сортга қабул қилиб олинаётир.

Барча теримчилар кўп пахта териш билан бирга, унинг юқори сифатли бўлишига эришишлари катта аҳамиятта эгадир. **Суратда** (чапдан ўнгга): **М. Шодмонова ва М. Норматова** ўртоқлар.

В. Салов фотоси.

Иброҳим Тўранов звеноси йиллик пахта тайёрлаш планини бажарди

БЎКА. (Телефон орқали олинди). Райондаги Вильямс номли колхоз аъзолари сентябрь ойи графигини ошириб бажариш учун пахта далаларида социалистик мусобақани кенг қизитиб, астойдил меҳнат қилмоқдалар. Бу соҳада Абдусалом Қўзиев бошлиқ бригада олдинда кетаётир. Бригада ҳозиргача йиллик пахта тайёрлаш планини 45 процент миқдорида бажарди.

Бригаданинг Иброҳим Тўронов бошлиқ звеноси теримнинг дастлабки кунлариданоқ ишни уюшқоқлик билан бошлаб, неча пахта тайёрлаш давлат планини ошириб бажарди. 11 гектар ернинг ҳар гектаридан 26 центнердан пахта топширилди. Звено аъзолари қолган ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай, тезроқ йиғиб-териб олиш ва давлатга қўшимча равишда гектаридан яна 7 центнердан пахта өтказиб бериш учун ҳаракат қилмоқдалар. Звенонинг Бобоқул Жумабеков, Ҳадича Султонова сингари илғор теримчилари кунига хирмонга 210-245 килограммдан пахта топшираётирлар.

Графикдан ўзиб кетмоқдалар

ПИСКЕНТ, 10 сентябрь. (ЎзТАГ). Пискент районидаги Молотов номли колхоз аъзолари пахта йиғим-теримини моҳирлик билан уюштира олдилар. Ҳар бир бригада учун пахтанинг очилишига қараб график ишлаб чиқилди ва терим нормаси белгиланди. Ҳозир ҳар бир колхозчи кунига ўрта ҳисоб билан 75 килограммдан пахта тераётир.

Йиғим-терим кампаниясини ўз вақтида ўтказиш учун бригадалар ўртасида мусобақа айниқса авж олди. Бўри Турсунов бошлиқ бригада мусобақада олдинда бормоқда. Бригада ҳар куни тайёрлаш пунктига йиллик планнинг 2,2-2,3 процентти миқдорида пахта топширмоқда. Кўп минг килограммчи комсомол аъзоси Маърифат Раҳмонова ва Хонгул Душаева пахта теришда энг яхши натижаларга эришдилар. Улар кунда 230-240 килограммдан пахта тераётирлар. Уларнинг ҳар бири мавсум бошидан ҳозиргача 3,5 тоннадан пахта тердилар. Бошқа колхозчиларнинг ҳаммаси ҳам терим нормасини ошириб бажараётир.

Нишонбой Эгамқулов ва Мадали Ҳамдамов бошлиқ бригадалар ҳам дала ишлари графигини ошириб бажармоқда.

Ҳозир колхоз кунда тайёрлаш пунктига 30-31 тонна пахта топширмоқда. Бу миқдор йиллик планга нисбатан қарийб 2 процентни ташкил қилади. Колхоз аъзолари топшириқни ҳозирданоқ 20 процент бажардилар. Улар Калинин номли колхоз аъзолари билан мусобақалашиб, давлатга пахта топшириш юзасидан олган мажбуриятларини 20 октябргача бажаришга қарор қилдилар.

СОВЕТ КИШИЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҒАМХЎРЛИКНИНГ ЯНГИ ДАЛИЛИ

Миннатдорлик изҳор қилмоқдалар

СССР Министрлар Совети, КПСС Марказий Комитети ва Бутуниттифоқ Касаба Союзлари Марказий Советининг кам ҳақ олувчи ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини ошириш тўғрисидаги қарорини барча совет кишилари қаторида бизнинг фабрикамиз коллективи ҳам катта қувонч билан қарши олди.

Фабрикамизда ишчи, хизматчи ва инженер-техник ходимлардан анчагина киши кам ҳақ олувчи ҳисобланади. Кам ҳақ олувчилар партия ва ҳукуматимизнинг совет кишилари ҳақида қилаётган яна бир катта ғамхўрлигидан мамнун бўлиб, цехларда ўтказилаётган суҳбатларда ўз миннатдорликларини изҳор қилмоқдалар.

Кекса ишчи ўртоқ Г. Кузнецов бундай дейди:

— Менинг ёшим учкам етмишда. Шу вақтгача корхона ва муассасаларда ишлаб келдим. Бундан кейин ҳам кучим борича ишлайман. Мен ҳозир пенсияга чиқиб ишламасам ҳам бўлади. Лекин ишламасдан тура олмайман. Партия ва ҳукуматимизнинг биз сингари кам иш ҳақи олувчиларнинг иш ҳақини ошириш, бўйдоқлик, ёлғиз ва кам болали гражданлардан солиқнинг олинмаслиги моддий фаровонлигимизни янада оширади. Бунинг учун партия ва ҳукуматимизга чин қалбдан раҳмат дейман.

Фабрикада узоқ вақтдан бери ишлаб келаётган ўртоқ И. Кирсанов совет кишиларининг моддий фаровонлигини янада яхшилаш ҳақидаги қарорни чин қалбидан табриклаб:

— Янги йилдан бошлаб мен ҳам камида 350 сўм иш ҳақи оламан ва даромад солиғидан озод этиламан. Бу биз сингари кам жонли кишиларнинг бемалол яшашимизни таъминлайди.

Корхонамизда янги қарор бўйича 1957 йилдан бошлаб 10 дан ортиқ ишчи оширилган ҳақ олади. Бу уларнинг иқтисодий аҳволини янада яхшилайди. Шунинг учун ҳам улар партия ва ҳукуматимизнинг меҳнаткашларга кўрсатаётган катта ғамхўрлигига жавобан янада фидокорона меҳнат қилажакларини изҳор этмоқдалар.

А. ПЕТРОВА.

Тошкентдаги Картография фабрикаси партия бюросининг секретари.

Қувонч устига қувонч

Якшанба куни барча газеталар ва радио СССР Министрлар Совети, КПСС Марказий Комитети ва ВЦСПСнинг «Кам ҳақ олувчи ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини ошириш тўғрисида»ги қарорини ҳамда СССР Олий Совети Президиумининг «Ишчи ва хизматчиларнинг солиқ солинмайдиган иш ҳақи минимуми миқдорини ошириш тўғрисида»ги Фармонини эълон қилдилар. Бу қарор ва Фармон ишчи ва хизматчиларни ғоят қувонтирди. Бу тадбир партия ва ҳукуматимизнинг халқимиз моддий ва маиший турмуши даражасини ошира бориш юзасидан қилаётган доимий ғамхўрликларининг яна бир далили бўлди.

Янги қарор ва Фармонга биноан 370 сўмдан кам иш ҳақи оладиганлар учун 1957 йилнинг ўзида ҳаммаси бўлиб 8 миллиард сўм миқдорида кўп ҳақ тўланади. Бундай олижаноб тадбирни социалистик тузум шароитидагина, бизнинг мамлакатимиздек қудратли давлатдагина амалга ошириш мумкин.

Бизнинг заводда ҳам кам иш ҳақи оладиганлар йўқ эмас. Айниқса, ойна қирқувчилар бошқа касбдагилардан анча кам ойлик оладилар. Энди 1957 йилнинг 1 январидан бошлаб биз ҳар ойда 50—70 сўмдан қўшимча ҳақ оламиз. Бу эса бизнинг турмушимизни янада яхшилашга имкон беради.

Биз ишчилар партия ва ҳукуматимизнинг бизнинг тўғримизда қилаётган буюк ғамхўрлигига меҳнат унумдорлигини янада ошириш билан жавоб берамиз.

Людмила **СЕЛЕЗНОВА**,

«Радиодеталь» заводининг ойна қирқувчиси.

Ленин мукофотларини олиш учун асарлар қабул қилиш тўғрисида

Фан ва техника соҳасидаги Ленин мукофотлари комитети Ленин мукофотларини олиш учун тақдим этиладиган асарларни қабул қилишга киришди.

Коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этишга, совет жамияти маданиятини янада юксалтиришга ёрдам берадиган ва фан ҳамда техникага анча катта янги ҳисса қўшадиган энг машҳур асарлар қараб чиқиш учун қабул қилинади:

а/ физика, механика, математика, техника, қурилиш, архитектура, транспорт, химия ва химия технологияси, геология, география, биология, медицина, ўсимликчилик, чорвачилик, философия, экономика, ҳуқуқ, тарих, археология, филология ва ҳарбий фанлар соҳасидаги **илмий асарлар;**

б/ **архитектура ва техник иншоотлари;**

в/ машинасозлик, приборсозлик, металлургия, фойдали қазилмаларни разведка қилиш ва қазиб чиқариш, химия ва химия технологияси, медицина, энергетика, электроника, автоматика, қурилиш, архитектура, транспорт, алоқа, қишлоқ хўжалиги, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати соҳаларидаги **ихтиролар, машина конструкциялари, янги материаллар ва ишлаб чиқариш методларини такомиллаштириш таклифлари.**

Ленин мукофотлари олиш учун тақдим этиладиган асарларнинг дастлаб жамоатчилик томонидан кенг муҳокама қилинишини таъминлаш мақсадида илмий асарлар матбуотда эълон қилинганидан кейин, ихтиролар, машина конструкциялари, янги материаллар ва ишлаб чиқариш методларини такомиллаштириш таклифлари халқ хўжалигида жорий қилинганидан кейин мукофотлар олишга тақдим этилади.

Фан ва техника соҳасида Ленин мукофотлари олиш учун ёзилган асарларни фанлар академиялари президиумлари, илмий ва инженер-техник жамиятлари, илмий-текшириш институтлари, олий ўқув юртлари, ВЦСПС президиуми, СССР ва иттифоқчи республикалар министрликларининг коллегиялари, корхоналар, архитекторлар союзи правлениеси, журналларнинг редколлегиялари, нашриётлар, жамоат ташкилотлари ва фан ҳамда техника арбоблари тақдим этадилар.

Ленин мукофотлари олиш учун тақдим этиладиган асарлар фан ва техника соҳасидаги Ленин мукофотлари комитети томонидан бутун йил мобайнида қабул қилинади. 1957 йилда Ленин мукофотлари олиш мақсадида 1956 йилда қараб чиқиш учун қабул қилинган барча асарларни дастлаб, жамоатчиликнинг ва Комитет экспертларининг кенг муҳокама қилиши учун Комитетга 1956 йил 1 декабргача юборилган асарлар қатнаштириладди. Комитет 1956 йил 1 декабрдан кейин қабул қилган асарлар 1958 йил учун Ленин мукофоти кандидатларини муҳокама қилиш вақтида қараб чиқилади.

Ленин мукофотлари олиш учун топшириладиган илмий асарлар босмахонада босилиб тўрт нусха тақдим этилади.

Ихтиролар, архитектура ва қурилиш иншоотлари, машина конструкциялари, янги материаллар, ишлаб чиқариш методларини такомиллаштиришларнинг тасвири машинкада босилиб тўрт нусха топширилади.

Архитектура иншоотларининг чертёжлари, схемалари, суратлари, фотографиялари ва шу сингарилар бир нусха топширилади.

Махфий асарлар ва уларга доир барча ҳужжатлар бир нусха топширилади.

Ленин мукофотлари бериш тўғрисидаги барча таклифлар қуйидаги адресга юборилиши лозим: Москва шаҳри, Центр, Жданов кўчаси, 11. СССР Министрлар Совети ҳузурида фан ва техника соҳасидаги Ленин мукофотлари комитети.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Марксча-ленинча назарияни ўрганишни пухта ташкил этайлик

Партия маорифи коммунистларни ва партиясиз активларни сиёсий жиҳатдан тарбиялашнинг амалда синалган энг тўғри ҳамда оммавий формаларидан бири ҳисобланади.

Шуни ҳисобга олиб, завод партия ташкилоти барча коммунистлар ва партиясиз активларнинг сиёсий ўқишини ташкил этишга катта эътибор бериб келмоқда.

Ўтган ўқиш йилида заводда ташкил қилинган сиёсий мактаб ва тўгаракларда корхонанинг барча коммунистлари ва кўпгина партиясиз активлар ўқидилар.

Сиёсий мактаб ва тўгаракларда машғулотларнинг юқори савияда, ишлаб чиқариш масалалари ҳамда завод ҳаёти билан атрофлича боғлаб ўтказилиши кўп жиҳатдан пропагандист кадрларнинг тўғри танланишига, улар тингловчиларнинг барча талабларини қондирадиган даражада назарий, иқтисодий ва техника билимига, шунингдек пропагандистлик малакасига эга бўлишларига боғлиқдир. Бу муҳим масала тўғри ҳал қилинди.

КПСС XX съездининг қарорларида мамлакатимизда коммунизм қурилишининг улуғвор программаси белгилаб берилди. Шунинг учун барча совет кишилари сингари заводимиз коллективи съезд қарорларини ўрганишга жуда катта қизиқиш билан қаради. Коллективнинг эҳтиёжи ҳисобга олинди. Съезд материалларини ўрганишни кенг ташкил этиш мақсадида заводда машғулотлар давом этиб келаётган 9 тўгарак ва сиёсий мактабга қўшимча равишда 7 тўгарак ташкил этилди.

Партия ташкилоти съезд материалларини саноат ишлаб чиқаришининг муҳим масалалари, корхона ва унинг айрим цех, бўлимларининг фаолияти билан узвий боғлаган ҳолда пропаганда қилишга катта аҳамият берди, пропагандистларга нисбатан талабчанликни оширди ва улардан коммунистларга олтинчи беш йилликда завод коллективи олдида турган катта ва масъулиятли вазифаларни қунт билан тушунтиришни талаб этди. Пропагандистлардан Полнарев, Арслонов, Орлов ва бошқа ўртоқлар съезд материалларини ўрганишга бағишлаб ўтказилган машғулотларда тингловчиларга ишонарли мисоллар асосида мамлакатимизда машинасозлик саноатининг тўхтовсиз ривожланаётгани, корхонанинг меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот ҳажмини ошириш имкониятини берадиган энг янги техника билан тобора кўпроқ қуролланаётгани, унинг ишлаб чиқариш қуввати тўхтовсиз ошиб бораётгани, партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашларнинг моддий ҳамда маданий-маиший эҳтиёжларини тўла қондириш ҳақида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари ҳақида сўзлаб бердилар.

Съезд материалларини ўрганишни ана шу хилда ташкил этиш методи қизғин мунозараларга сабаб бўлди. Тингловчилар фақат пропагандист томонидан баён қилиб берилган тема материалини оддий ўрганибгина қолмай, шу билан бир қаторда, уни ўзлари ишлаётган цех, бўлимларнинг ҳаётидан мисоллар келтириб тўлдиришга ва кенгайтиришга ҳаракат қилдилар. Шу билан бирга, улар съезд қарорларида кўрсатилган ва корхона фаолиятида мавжуд бўлган камчиликларни очиб ташладилар.

Навбатдаги ҳар бир машғулотдан сўнг пропагандист тема материалини ўрганиш юзасидан ўтказилган суҳбат вақтида тингловчилар томонидан очиб ташланган камчиликлар, айтилган танқидий мулоҳазалар ва киритилган амалий таклифлар ҳақида партия бюросини хабардор қилиб борди. Партия бюроси эса уни пешма-пеш ҳал қилиб борди.

Машғулотлардан бирида тўгарак тингловчиси, темирчилик-пресс цехининг ходими ўртоқ Капитанников социалистик мусобақани ташкил қилишда касаба союз ташкилотининг вазифаси ҳақидаги саволга жавоб бериб, ўзи ишлаётган цехда социалистик мусобақа номигагина ташкил этилишини, ишчилар, бригада ва сменалар томонидан қабул қилинган социалистик мусобақа шартларининг бажарилишини ҳеч ким текширмаётганлигини, илғорларнинг тажрибаси оммалаштирилмаётганлигини айтиб берди.

Завод партия бюросининг навбатдаги мажлисида цех партия ташкилотининг «Социалистик мусобақага раҳбарлик қилиш ҳақида» ҳисоботи эшитилди ва цехда бу соҳада ўзгариш ясаш юзасидан амалий тадбирлар белгиланди.

Энг муҳими шундаки, машғулотларда тингловчилар ўзларини эркин ҳис қилдилар. Биз пропагандистлар билан тингловчилар ўртасида суҳбатнинг тушунарли, эркин ўтишини таъминлашга барча чоралар билан ҳаракат қилдик. Лекин барча тўгаракларда ҳам бунга эришиш мумкин бўлмади. Айрим пропагандистлар ўрганилаётган материални жонсиз, қуруқ талқин этдилар, машғулотни ўтказишга тайёрлик кўрган вақтда фақат китоб материали ва съезд қарорлари босилиб чиққан брошюралардангина фойдаланиш билан чегараландилар. Бундай тўгаракларнинг тингловчилари машғулотларга кам қизиқиш билан қарадилар, унга яхши тайёрлик кўриб келмадилар.

Ўтган ўқиш йилида завод партия бюроси тўгаракларни комплектлаш вақтида цех ва бўлимларнинг территория жиҳатидан жойланишини ҳисобга олмади. Масалан, бир цех ёки бўлимдаги коммунистлар бир неча тўгаракларда ўқидилар. Натижада цех партия ташкилотларининг секретарлари коммунистларнинг ўқиши устидан контроллик қилишда бирмунча қийналдилар.

Бундан ташқари айрим ҳолларда партия ўқиши куни баъзи цех бошлиқлари ҳархил ишлаб чиқариш йиғилишлари ўтказиб, коммунистларнинг ўқишига халақит бердилар.

Айниқса, марксизм-ленинизм назариясини мустақил ўрганишга истак билдирган коммунистларнинг ўқишида жиддий камчиликлар юз берди. Коммунистлардан 2-йиғув цехининг мастери Агнев, таъминот бўлими бошлиғининг ўринбосари Ахмедшин ва бошқа ўртоқлар йил давомида қўлларига китоб ҳам олмаганлар.

Аввалги йиллардагидек ўтган ўқиш йилида ҳам коммунистларнинг сиёсий ўқишини ташкил этишда юз берган жиддий камчиликлардан бири шу бўлдики, партия ташкилоти завод коммунистларига марксизм-ленинизм асосларининг, ижтимоий тараққиёт қонунларининг, коммунизм қуриш қонунларининг чуқур ўргатилиши, Коммунистик партия ва Совет ҳукумати ички ҳамда ташқи сиёсатининг чуқур тушунтирилиши юзасидан барча зарур чораларни кўрмади.

Партия маорифи шохобчаларида ўқиш йилининг якуни ва галдаги вазифаларга бағишлаб ўтказилган умумзавод партия йиғилишида коммунистлар ана шу каби камчиликларга йўл қўйилганлигини кўрсатдилар ва янги ўқиш йилида амалга оширилиши лозим бўлган тадбирларни белгилаб бердилар.

Ҳозир заводда партия маорифи системасида янги ўқиш йилини тўла тайёргарлик билан кутиб олиш тадбирлари кўрилмоқда. Бу йил заводда 154 коммунист ва ўнлаб партиясиз активлар марксча-ленинча назарияни ўрганадилар. Бундан ташқари, 56 коммунист ва кўпгина партиясиз активлар олий ва ўрта ўқув юртларининг кечки ва сиртқи бўлимларида ўқишни давом эттирадилар. Партия ташкилоти бу ўқиш йилида кадрларга иқтисодий билимларни ўргатишни кенг ташкил этишни назарда тутмоқда. Якка тартибда ўтказилган суҳбатда 50 га яқин коммунист ва кўпгина партиясиз активлар сиёсий иқтисод ва конкрет экономикани ўрганишга истак билдирдилар. Улар учун 3 та конкрет экономикани ва битта сиёсий иқтисодни ўрганиш тўгараги ташкил этилади. Бу йил заводда партия тарихини ўрганиш юзасидан фақат 3 тўгарак ташкил этилиб, унда 40 киши ўқийди. Заводда 4-6 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган коммунистлар ва партия маорифи системасида ўқишга истак билдирган, лекин етарли маълумоти бўлмаган партиясиз ишчилар сони анча кишини ташкил этади. Улар учун иккита жорий сиёсат тўгараги ташкил этилади. Бундан ташқари коммунистлар орасида 2-3 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган кишилар ҳам йўқ эмас. Улар мажбурий бошланғич сиёсий мактабда ўқийдилар.

Барча тўгараклар учун пропагандистлик ишида тажриба орттирган инженер-техник ходимлардан пропагандистлар танланди. Конкрет экономикани ўрганиш тўгаракларига раҳбарлик қиладиган уч пропагандист шаҳар партия комитети ҳузурида очилган бир ойлик курсга ўқишга юборилди.

Партия ташкилоти бу йил назарияни мустақил ўрганувчи коммунистларга эътиборни кучайтираётир. Улар учун ҳозирнинг ўзидаёқ консультант белгиланди. Партия бюроси мустақил ўқувчилар, шунингдек тўгаракларда ўқувчилар ҳамда пропагандистлар, агитаторлар учун халқаро аҳвол ҳақида, сиёсий ва иқтисодий темаларда ўқиладиган циклли лекциялар тематикасини ишлаб чиқди ва тасдиқлади.

Завод партия ташкилоти бу ўқиш йилида коммунистларнинг сиёсий ўқишини намунали ташкил этиш, уларнинг марксча-ленинча назарияни ижобий ўзлаштиришларини таъминлаш юзасидан барча зарур чораларни кўради.

А. АКОПОВ,
«Ўзбексельмаш» заводи партия бюросининг секретари.

Тошкентдаги «Главзаготхлопппром» механика заводининг фрезеровчиси Алексей Аркадьевич Зубицкий олтинчи беш йиллик топшириғини муддатидан илгари бажариш учун бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, меҳнат унумдорлигини тобора ошириб ишламоқда. У, кундалик топшириқни 400 процентга етказиб бажармоқда. Суратда: Ўртоқ Зубицкий иш устида.

А. Палехов фотоси.

Қисқа сатрларда

* **Тошкент** МПС заводи ёнида янги 46-почта биноси қурилиб, ишга туширилди. Шу кунларда бу янги почта завод ишчилари ва маҳалла аҳолисига намунали хизмат қилмоқда.

Т. Имомхўжаев.

* **Бўстонлиқ** районидаги «Қизил юлдуз» колхозининг аъзолари ўз кучлари билан Писком дарёсига транспорт қатнайдиган кўприк қурдилар. Кўприк атрофдаги колхозларнинг транспорт қатновига катта қулайлик туғдирмоқда.

Ғ. Исроилов.

* **Гулистон** районида чиқадиган «Коммунизм учун» газетаси ташкил этилганидан бери Мирзачўл шаҳар босмахонасида босиларди. Ҳозир газета яқинда қуриб битказилган янги босмахонада босилмоқда. Босмахона асбоб-ускуналар билан етарли миқдорда таъминланган.

М. Абдураимов, Ҳ. Холқосимов.

* **Верхне-волинск** районидаги Хрущев номли колхоз аъзоларига давлат томонидан 15 та янги уй-жой биноси қуриб берилди. Шу кунларда яна 18 та уй-жой биноси битай деб турипти.

* **Қорасув** район территориясидаги янги темир-бетон заводи қуриб битказилди ва ишга туширилди. Заводнинг гигант биноси қишлоқ ҳуснига ҳусн қўшди.

Р. Муҳаммаджонов.

* **Янгийўл** районидаги Ворошилов номли колхозда саноат моллари билан савдо қилувчи бир магазин ва дўкон очилиб, ишга туширилди.

Х. Эралиев.

КОРХОНАЛАРНИ ҚИШКИ МАВСУМДА НОРМАЛ ИШЛАШГА ТАХТ ҚИЛИБ ҚЎЯЙЛИК

Ҳали ишга астойдил киришилгани йўқ

Куз бошланди. Ёғингарчиликнинг бошланишига ҳам оз вақт қолди. Ҳозирги пайтда заводимиз коллективининг кечиктириб бўлмайдиган вазифаси корхонанинг ҳамма цех ва участкаларини қиш мавсумида ҳам ёздагидек унумли ишлашга тахт қилиб қўйишдир.

Корхоналарни қиш мавсумида ҳам нормал ишлашга тайёрлаш учун давлат ҳар йили жуда кўп миқдорда маблағ ажратади. Жумладан, бизнинг завод учун ҳам етарли миқдорда маблағ ажратилган. Маъмурият бундан 3 ой муқаддам мана шу маблағни қаерларга сарфлаш режасини тузиб чиққан. Партия ва хўжалик ходимларининг иштироки билан цехларни ва, умуман, заводни қиш мавсумига тайёрлашга қаратилган ташкилий тадбирлар белгилаб чиқилди. Дирекция ўзининг махсус буйруғи билан бу тадбирларни бажаришнинг конкрет муддатларини ҳамда уларнинг бажарилишини таъминловчи кишиларни белгилади.

Завод дирекциясининг бу йил қишга тайёргарлик масаласи билан барвақт шуғуллана бошлагани бежиз эмас. Ўтган йили бу соҳада ишга кеч киришилиши натижасида айрим цехларнинг ремонти тугамай қолган эди. Баъзи цехларнинг томидан чакка ўтса, баъзиларининг деразаларидан совуқ ғуриллаб кирар, баъзиларининг эса поли бузуқ эди. Айниқса, темирчилик-пресс, қуювчилик каби қайноқ цехларнинг ёғингарчилик шароитида нормал ишлашга тайёрланмаганлиги натижасида бу цехларда иш суръати анча сусайиб кетди, бу эса ўз навбатида бошқа цехларнинг ишига ҳам катта салбий таъсир кўрсатди. Мана шундан сабоқ олган завод маъмурияти бу йил ҳамма цехларни қишки мавсумга эртароқ тахт қилиб қўйиш учун алоҳида ғайрат билан ишга киришди. Шу мақсадда амалга ошириш учун 137 та тадбир белгиланди.

Маъмурият томонидан қишга тайёргарлик масаласи муҳокама қилинган ва бу соҳада амалга ошириладиган тадбирлар белгиланган пайтларда иш бирмунча дуруст борди, бироқ, орадан сал вақт ўтгач, тайёргарлик ишлари бўшаштириб юборилди. Кейинги пайтларда кўпгина цехларда қишга тайёргарлик ишлари деярлик тўхтаб қолди. Қуйидаги мисоллар фикримизнинг далилидир.

Шу йилнинг 1 сентябригача 137 тадбирдан атиги 12 таси бажарилди, холос. Қуюв цехи — корхонанинг энг йирик ва энг асосий участкаларидан бири. Бу цехни қишга тайёрлаш учун 13 та тадбирни амалга ошириш планлаштирилган эди. Шу пайтгача бу тадбирлардан биронтаси ҳам амалга оширилгани йўқ. Фақат яқиндагина шихта хонани реконструкция қилишга киришилди. Том, дераза ва эшикларни аллақачон ремонт қилиш керак бўлгани ҳолда, бу ишларга ҳали қўл текизилган эмас. Шунингдек, темирчилик-пресс цехида амалга оширилиши керак бўлган 6 тадбирдан бор-йўғи биттаси бажарилди. Бошқа цехларда ҳам аҳвол шундай — аллақачон бажарилиши лозим бўлган ишлар ҳали бошланмасдан ётибди.

Бундай аҳволнинг юз беришида асосан маъмурият (директор ўртоқ Петрикин) ва корхона партия ташкилоти (секретари ўртоқ Мусин) айбдордир. Улар тадбирни белгилашга белгиладилар, қарор чиқаришга чиқардилар, бу қарор ва тадбирларни бажаришни конкрет кишиларга топширдилар, аммо ишнинг муваффақиятини таъминловчи асосий шартни бажармадилар, яъни топширилган иш юзасидан контроль олиб бормадилар.

Корхонани қишга тайёрлаш бўйича белгиланган тадбирларнинг қониқарсиз бажарилаётганлигига капитал қурилиш бўлими (бошлиғи ўртоқ Исайкин) ва завод таъминот бўлими (бошлиғи ўртоқ Старигин) ходимларининг кам хафсалалиги ҳам сабаб бўлмоқда. Таъминот бўлими саноат объектлари ремонти учун зарур бўладиган тунука, ғишт, цемент сингари бинокорлик материалларини ўз вақтида етказиб бермаётир. Капитал қурилиш бўлими эса объектлар заказини белгиланган вақтда бажармаётирлар.

Директорнинг шу йил 20 июнда чиқарган 252 номерли буйруғида цех бошлиқлари зиммасига цехни қишга тайёрлаш юзасидан белгиланган тадбирларнинг бир қисмини цех коллективининг кучи билан бажариш вазифаси юклатилган эди. Лекин цех бошлиқлари бу вазифани тўла бажармаётирлар. Цех бошланғич партия ташкилотлари эса улардан ички имкониятлардан фойдаланган ҳолда, амалга ошириш мумкин бўлган ремонт ишларини бажаришга коллективни сафарбар этишни талаб қилмаётир. Партия мажлисларида, цех коллективларининг йиғилишларида бу йил қишга тайёргарлик масаласи бирон марта муҳокама қилинмаганлигининг ўзи ҳам бу муҳим масалага кам эътибор берилаётганлигини кўрсатади.

Шунингдек уй-жой биноларини ремонт қилиш сифати талабга жавоб бермайди. Ремонт қилинган бир қанча уйларда қатор жиддий камчиликларга йўл қўйилган.

Завод маъмурияти ва партия ташкилоти шу пайтгача йўл қўйиб келинган камчиликларга тезда барҳам бериши ва қишга тайёргарлик ишларини қизитиб юбориш юзасидан амалий тадбирлар белгилаши керак. Биринчи навбатда қуюв цехи шихта хонасини реконструкция қилиш ва унинг устини ёпиш, томил бўлими қурилишини тугаллаш, вентиляцион установкалар, ойна ва эшиклар ремонтини жадаллаштириш лозим.

Корхона партия бюроси ва цех бошланғич партия ташкилотлари бу масалалар билан жиддий шуғулланишлари керак. Ана шундагина заводимиз коллективининг 1956 йил ишлаб чиқариш планини муддатидан олдин бажариш учун йил бошидан бери қилаётган фидокорона меҳнати муваффақият билан якунланади. Бу йил қишга пухта тайёрлансак, 1957 йил планини ҳам тўла-тўкис бажаришга катта имконият яратган бўламиз.

П. АБЛОМОНОВ,
«Чирчиксельмаш» заводи уй-жой қурилиш-маиший комиссиясининг раиси.

Кекса ишчи Сайдулла Мирхошимов Каганович номидаги паровоз-вагон ремонт заводида 25 йилдан бери токарь бўлиб ишлаб келмоқда. У, ўтган ана шу вақт ичида ўз касбининг моҳир устаси бўлиб олди. Ишлаб чиқариш илғорларидан ҳисобланган ўртоқ Мирхошимов кундалик топшириқни доимо ошириб бажариш билан коллектив ҳурматига сазовор бўлмоқда. **Суратда: С. Мирхошимов** навбатдаги детални ишламоқда.

А. Палехов фотоси.

Фан ва техника янгиликлари

ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ ПИСТОЛЕТИ

Москвадаги 14-Марказий конструкторлик бюроси СМП-1 маркали қурилиш-монтаж пистолети конструкциясини ишлаб чиқди. Яқинда бу пистолетнинг дастлабки намунаси тайёрланди ва синовдан ўтказилди.

СМП-1 пистолети кабель ўтказишда; электр симларини, виключатель қутичаларини, тақсимловчи шчитларни мустаҳкамлашда, газопровод ва водопровод трубаларини ётқизишда жуда қулай асбоб сифатида қўлланилади. У, айниқса, пўлат, бетон ва ғишт орасига мустаҳкамловчи деталларни қоқишда жуда қулайлик туғдиради.

Бу пистолетнинг оғирлиги 3 килограммга яқин. У, диаметри 8 ва 12 миллиметрлик иккита алмаштириладиган стволга эга бўлиб, минутига 1-3 дона дюбель ўқ отади.

ТУ-2 ТЕПЛОВОЗИ

Калуга машинасозлик заводи яқинда Темир йўл машинасозлиги заводлари Бош бошқармаси конструкторлик бюросининг бир группа инженерлари ихтиро қилган ТУ-2 серияли тепловознинг дастлабки намунасини ишлаб чиқарди. Тор изда юрадиган бу тепловоз асосан ўзлаштирилган бўз ва қўриқ ерларда фойдаланишга мўлжалланган.

Тепловозга 300 от кучига эга бўлган двигатель, 200 киловаттли генератор, 55 киловват қувватга эга бўлган тортувчи электродвигатель ва автоматик тормозлар ўрнатилган. ТУ-2 тепловози соатига 50 километргача йўл босади, 400-450 тонна юк ортилган поездни торта олади.

АВТОМАТИК ЛИНИЯ

Москвадаги 2-Соат заводида яқинда «Победа» маркали қўл соатлари корпуси айланасига икки томонлама механик ишлов берадиган янги автоматик линия ўрнатилди. Бу линия ҳар 8 секундда бир деталь тайёрлаш имкониятини беради. Шу билан бирга, у бирнеча токарлик ва пармалаш станокларидан бошқа мақсадларда фойдаланишни ҳам таъминлайди.

Авваллари минг деталь тайёрлаш учун 50 норма-соат талаб қилинган бўлса, эндиликда шунча деталь автоматик линия воситаси билан 8,1 соатда ишлаб чиқарилаётир. Мана шундай юқори иш унумли автомат СССР Асбобсозлик ва автоматизация воситалари министрлигига қарашли Главчаспромнинг соат станоксозлиги бўйича махсус конструкторлик бюроси коллективи томонидан яратилди.

Газета жавоб кутмоқда

Коммунистик партия матбуотнинг чиқишларига сезгирлик ва эътибор билан муносабатда бўлиш, танқидни ҳурмат қилиш ҳар бир партия ходими ва совет ходимининг бурчи эканлигини бир неча марта таъкидлаб кўрсатди.

В. И. Ленин партия ва давлатнинг буюк ишлари билан жуда банд бўлишига қарамай, газеталарнинг хабарларини ҳамиша катта эътибор билан кузатиб борди, газеталарда очиб ташланган камчиликларни дарҳол йўқотишни қатъий талаб қилди. 1921 йил 13 сентябрда «Известия» газетасида Москва-Қозон темир йўли Лизино станциясидаги хўжасизлик, тартибсизлик тўғрисида босилган хабар В. И. Ленин диққатини жалб этган эди. У ана шу хабар муносабати билан шундай деб ёзган эди:

«Бу хабар тўғри чиққан тақдирда мол-мулкларни ҳисобга олиш, сақлаш ва ҳоказолар юзасидан ҳамда айбдорларни қаттиқ жавобгарликка тортиш юзасидан дарҳол барча зарур чораларни кўрингиз.

Ана шу тартибсизликларда айбдор бўлган шахсларнинг номларини ва лавозимларини кўрсатиб, менга батафсил ёзма доклад топширингиз ҳамда Меҳнат ва Мудофаа Советида ахборот берингиз».

Айрим партия ва совет ташкилотлари В. И. Лениннинг бу фикрларини унутиб қўймоқдалар, газета сигналларига бепарволик билан қарамоқдалар.

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг шу йил 10 июнь сонида «Катта доктор» сарлавҳали фельетон босилиб, унда Тошкент шаҳар, Октябрь район, Жар ариқ кўча, Матлубот проезди 16- уйда турувчи Шолатиф Исмоиловнинг медицина техникуми ҳажмида маълумотга эга бўлгани ҳолда қалбаки ҳужжатлар, ҳар хил найранглар билан ўзини олий маълумотли ва тажрибали доктор қилиб кўрсатиб келганлиги ҳамда беморларга нотўғри диагноз қўйиб, кўпгина бахтсизликларга сабабчи бўлганлиги фош этилган эди.

Редакция фельетондаги фактларни текшириш учун Октябрь район прокурорига юборди. Орадан анча вақт ўтганига қарамай, район прокурори ўртоқ Қосимова мазкур фельетон юзасидан ҳеч қандай жавоб бергани йўқ. Раҳбар кишининг матбуот сигналига бундай муносабатда бўлишини нормал ҳол деб бўладими? Асло йўқ! Матбуот сигналига бу хилдаги ўтакетган даражада совуққонлик билан қараш танқидни бўғишдан бошқа нарса эмас. Холбуки, ўртоқ Қосимовага бир неча марта эслатма хат ёзилди, телефон қилинди. Бироқ Қосимова ҳамон текширишни судрамоқда.

Мазкур газетанинг 13 май сонида «Ойни этак билан ёпиб бўлмайди» сарлавҳали фельетон босилган эди. Фельетон текшириш учун Октябрь район прокурорига юборилди. Аммо бу фельетоннинг тақдири ҳали ҳам ҳал қилингани йўқ.

Матбуот сигналларига бефарқ қараш ҳоллари фақат прокуратура органларидагина эмас, ҳатто район партия ташкилотлари фаолиятида ҳам юз бермоқда. Бу ўринда Сирдарё район партия ташкилотини мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Мазкур газетанинг 12 февраль сонида «Эски доғлар» сарлавҳали фельетон босилиб, унда «XIX партсъезд» колхози территориясидаги Некрасов номли мактабда ўқиётган қизларнинг мажбуран турмушга чиқарилиши, кўпгина қизларнинг остона ҳатлатилмай қўйилгани очиб ташланган эди.

Фактларни текшириш ва чора кўриш учун фельетонни район партия комитетининг секретари ўртоқ Каримовга юборилган эди. Бироқ орадан кўп вақт ўтганига қарамай, ҳамон жавоб олингани йўқ.

Шунингдек Ўзбекистон ССР Олий суди раисининг ўринбосари ўртоқ Усмоновнинг ҳам газетанинг шу йил 4 март сонида «Қор ёғди, излар босилди» сарлавҳа билан босилган фельетонга берган жавоби асло қаноатлантирарлик эмас. Маълумки, квартирант она-бола Гараевалар уй эгаси Муборак хола Саидумаровани ҳақоратлаган, урган, таҳқирлаган, бунинг устига бир неча ой давомида ижара ҳақини тўламаган. Газета ана шу фактни очиб ташлаб, кимсасиз, кампир Саидумаровани ҳимоя қилган ва бу иш юзасидан область суди жиноят ишлар судлов коллегияси чиқарган 1422- ажримнинг Республика Олий суди жиноят ишлар судлов коллегияси томонидан бекор қилинганлигини асоссиз деб ҳисоблаган эди. Бир неча марта эслатма хат ёзиш, телефон қилишларга қарамай ўртоқ Усмонов узоқ жимликдан сўнг қуйидаги мазмунда мужмал жавоб ёзиб юборди:

«...Текшириш натижасида мазкур иш бўйича Ўзбекистон ССР Олий суди жиноят ишлар судлов коллегиясининг 30/Х-55 йилдаги 1154-сонли ажрими иш материалларига асосан мазмунан тўғри чиқарилгани аниқланди. Шунинг учун ҳам юқоридаги баён этилган ажримни бекор қилишлик ҳақида Ўзбекистон ССР Олий судининг Президиумига протест киритишни лозим топмадим».

Ўртоқ Усмоновнинг бу жавоби, бости-бости бўлган ишни қайта кўзғашнинг нима ҳожати бор деганидан бошқа нарса эмас. Республика Олий судининг сукут сақлашидан фойдаланган Гараевалар квартира ҳақини тўламасдан кўчиб кетди.

Чирчиқ шаҳар партия комитети, Бўка, Гулистон, Ховос районларининг партия комитетлари ҳам матбуот сигналларига бепарволик билан муносабатда бўлмоқдалар. Газета саҳифаларида бу ташкилотларнинг ишига бевосита аралашишини талаб этадиган кўпгина танқидий мақолалар босилди. Лекин бу партия ташкилотлари материал юзасидан текшириш ўтказиш, натижасини маълум қилишни хаёлларига ҳам келтирганлари йўқ. Газетанинг шу йилги сонларида босилган «Ким айбдор» (31 март), «Сайловчиларнинг мулоҳазалари қани» (30 май), «Қоғозда қолиб кетган тадбирлар» (29 июнь) сарлавҳали мақолалар ана шу партия ташкилотларининг фаолиятсизлиги натижасида ҳаракатсиз ётибди.

Юқорида кўрсатилган ташкилот ва органлар газета материаллари юзасидан кўрилган тадбирлар ҳақидаги хабарларни босиб чиқариш амалий жиҳатдангина эмас, балки тарбиявий аҳамиятга ҳам эга эканлигини, бундай хабарлар танқидни кучайтиришга ёрдам беришини унутиб қўйганлар.

Партия комитетлари мухбирларнинг материалларини текшириш ишини тартибга солишлари, идора ва суд органларининг газеталарда босилган ёки текшириш учун муассасаларга юбориладиган хабарларга расмиятчилик ва эътиборсизлик билан қарашларига қарши кураш олиб боришлари зарур.

Мазкур ташкилот ва органлар материалларнинг тақдири билан боғлиқ бўлган масалалар юзасидан конкрет, амалий, батафсил жавоб беришлари керак. Газета жавоб кутмоқда!

Пахтакорларга маданий хизмат

Область маданият бошқармаси Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССР колхозларида ва совхозларида 1956 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашга ҳозирлик кўриш ҳамда пахта йиғим-теримини ўтказиш тўғрисида» деб чиқарган қарорига мувофиқ колхозчиларга, совхоз ишчилари ва МТС механизаторларига маданий хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида бир қанча тадбирлар белгилади.

Қишлоқ меҳнаткашлари орасида илмий-атеистик, қишлоқ хўжалиги ва XX съезд материалларига оид темаларда лекциялар ўқиш учун 20 дан ортиқ лектор область колхозларига юборилди. Район маданият бўлимлари ҳузуридаги лекторлар группасига ёрдам ва қўлланма учун «Пахтани машина билан териш усули» ва «Пахтани нобуд қилмай терайлик» деган лекция темниклари юборилди.

Область маданият уйи, кутубхонаси ва область кинолаштириш бўлимлари агитмашиналар ташкил қилиб Мирзачўл, Боёвут, Чиноз, Сирдарё, Бекобод, Ўртасарой, Ўрта Чирчиқ, Пискент районларига жўнатдилар.

Бу агитмашиналарда турли плакатлар, кўчма китоб дўконлари, ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри ва ҳавоскорлар коллективи бор.

Облкниготорг конторасн областимиздаги барча колхоз, совхоз ва МТС лар ҳузуридаги кутубхоналарни, шунингдек колхоз клублари ва дала шийпонларини қишлоқ хўжалиги, техникага доир китоблар ва бадиий адабиётлар билан таъминлади.

Булардан ташқари, Янгийўл область ҳамда Мирзачўл колхоз ва совхоз театрларининг ижодий коллективлари колхозчиларга катта программада концертлар бериш учун районларга жўнаб кетдилар. Концертларда партия ва Ватан ҳақида қўшиқлар, хоразм халқ лапарлари, ўзбек рақси ва ашулалари, музикали драмалардан парчалар ижро этилади.

Область маданият уйининг ходимлари районлардаги колхоз кутубхоналарида ва клубларда партия XX съезди материаллари ва пахта теримига доир фото-витриналар чиқаришда, стендлар ташкил қилишда яқиндан ёрдам бериш учун жойларга жўнаб кетдилар.

С. УСМОНХЎЖАЕВ.

Колхозлар қуриб берган янги мактабларда

Янгийўл районидаги Свердлов номли колхозда 1956—1957 ўқув йили янги мактаб биносида бошланди. 1 сентябрь куни Ленин номли янги ўрта мактабни ва пролетариатнинг улуғ доҳисига ўрнатилган монументни тантанали равишда очиш маросими бўлди.

Мактаб биносини қуриш ва уни жиҳозлаш эҳтиёжларига колхознинг бўлинмас фондидан бир ярим миллион сўм маблағ сарфланди. Ўқувчилар кенг ва ёруғ синфларда қувнаб билим олмоқдалар. Мактаб дирекцияси ва педагоглар коллективи таълим-тарбия ишларида асосий эътиборни болаларга политехник билим беришга қаратмоқдалар. Бунинг учун мактабда тажриба асбоблари, ускуналар ва турли приборлар билан етарли таъминланган физика, химия кабинетлари, радиоузел, метеорологик станция, дуратгорлик ва токарлик устахонаси каби моддий база бор. Спорт зали битиш олдида турипти, буғ билан иситиш системаси ҳам яқинда фойдаланишга тайёр бўлади. Бу мактабда «XIX партсъезд» ва «Коммунизм» колхозлари аъзоларининг фарзандлари ҳам ўқимоқдалар.

Шунингдек, райондаги Ленин номли колхозда қуриб ишга туширилган янги ўрта мактабда ҳам дарс машғулотлари уюшқоқлик билан олиб борилаётир.

А. МЕЖИКОВСКАЯ.

Ёзувчилар билан учрашув

Яқинда В. И. Ленин номли Ўрта Осиё Давлат университети клубида университет профессор-ўқитувчи ва студентлари билан ёзувчиларнинг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашувда шоирлардан Мақсуд Шайхзода, Миртемир, Туроб Тўла, Рамз Бобожон, Қуддус Муҳаммадий, Шуҳрат ва бошқалар қатнашдилар.

Учрашувда Шайхзода «Қуйчи», Миртемир «Кўл бўйида», Туроб Тўла «Мингорол қўшиғи», Шуҳрат «Мажнун тол», Рамз Бобожон «Янги ер қўшиғи», Қуддус Муҳаммадий «Ишқ можароси» каби шеърларини йиғилиш қатнашчиларига ўқиб бердилар. Университет студентларидан С. Нурматов, Я. Саъдуллаева, Д. Абдураҳмоновлар шу шоирларнинг айрим шеърларини ифодали ўқидилар. Учрашув студентларда катта таассурот қолдирди.

Ҳ. УЗОҚОВ, А. АҲМЕДОВ.

Сентябрда йиллик планнинг камида 50 проценти миқдорида пахта тайёрлаш учун терим суръатини янада оширайлик!

* * *

Бўка районидаги Ленин номли колхозда бу йил кўпгина майдондаги пахта машина билан териб олинади. МТС механизаторлари бу муҳим вазифани муваффақиятли бажариш учун ўз агрегатларини теримга тахт қилиб қўймоқдалар. Пахтаси машина билан теришга ажратилган далалардаги ғўза баргларига цианамид кальций дориси сепилаётир. Шу колхозда хизмат қиладиган Э. Облоқулов, К. Асроқулов ўртоқлар бу йил 70 тоннадан пахта териш мажбуриятини олганлар. **Суратда:** механик-ҳайдовчи **Э. Облоқулов** (чапда), бригадир **Х. Қурбонқулов** (ўртада) ва механизатор **К. Асроқулов** ўртоқлар машина билан пахта теришни қандай ўтказиш тўғрисида суҳбатлашмоқдалар.

В. Салов фотоси.

* * *

Пахта нобуд бўлмасин

Янгийўл районидаги Ленин номли колхоз аъзолари бу йил 2100 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олганлар. Шу кунларда пахта далаларида бўлган киши фидокорона меҳнат қилаётган азамат колхозчиларни кўриб қувонади. «Оқ олтин» ортилган автомашина ва аравалар пахта заводи томон тез-тез қатнаб турипти. Бу ўз-ўзидан бўлаётгани йўқ, балки чевар теримчиларнинг пахта далаларида ҳалол ва фидокорона қилаётган меҳнати туфайли бунёдга келмоқда.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пахта йиғим-теримини қисқа вақтда ўтказиш, ҳар бир теримчининг кунлик терим нормасини тўла ва ошириб бажаришини таъминлаш, пахтани сортларга ажратиб териш, кўп минг килограммчилар ҳаракатини оммавий ҳаракатга айлантириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш йўли билан меҳнат унумини ошириб, йиллик пахта тайёрлаш планини 20 октябргача бажариш тадбирларини кўриб қўйган.

Бу йил мавсумда кўп минг килограммчи теримчилар сафи тобора кенгаймоқда. Терим бошланган дастлабки кунларда бу ҳаракатга қўшилган теримчилар сони 60 кишини ташкил этган бўлса, ҳозир 360 кишига етди. Теримчиларнинг фидокорона меҳнати туфайли колхоз ҳар куни йиллик планнинг бир ярим проценти миқдорида пахта топширмоқда.

Яқинда колхозчиларнинг умумий йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг «Республика колхоз ва совхозларида пахта нобудгарчилигига қарши курашни кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори кенг муҳокама қилиб чиқилди, унда белгиланган тадбирларни амалга ошириш йўллари келишиб олинди.

Катта йўлларда, пахтачилик бригадаларига олиб борадиган йўлларда, умуман, транспорт қатнайдиган йўлларда тўкилган пахтани териб солиш учун 30 жойга яшиклар осиб қўйилди. Тўкилган пахтани териб олишда хурматли қариялар, пионер ва комсомоллар, мактабларнинг ўқувчилари колхозга катта ёрдам кўрсатмоқдалар.

Бир жойдан иккинчи жойга ташиш вақтида пахта тўкилиб-сочилиши мумкин. Бунга йўл қўймаслик учун пахта ташишга ажратилган транспорт воситаларини шолча ва брезентлар билан таъминлаш керак. Йиртиқ қоп-қанорлар тикилмагунча, пахта ташишга йўл қўймаслик лозим. Колхозда пахта ташишга 50 га яқин автомашина ва от-аравалар ажратилган бўлса, уларнинг ҳаммаси шолчалар билан таъминланган. Чорва моллари ғўзани пайхон қилмаслиги учун комсомол-ёшлардан иборат постлар тузилган, улар пахтани чорва молларидан қўриқлашда актив иш олиб бораётирлар.

Ниҳоят, пахта нобудгарчилигига қарши курашнинг муҳим шартларидан бири — ёнғинга қарши тадбирларни тўла амалга оширишдир. Хирмонлар, пахта сақланадиган бостирмалар, сушилкалар ёнида ёнғинга қарши ҳовузчалар қазилган, қум, челак ва бошқа ўт ўчириш асбоб-ускуналари тахт қилиб қўйилган. Теримдан ажратилмаган ҳолда, кўнгилли ўт ўчириш командаси ташкил қилинган.

Бу кўрилган тадбирларнинг ҳаммаси марказлаштирилган тартибда амалга ошириладиган ишлардир. Пахта нобудгарчилигига қарши кураш асосан ғўза қатор ораларида юриб пахта тераётган теримчиларга боғлиқдир. Улар нақадар яхши ишласалар, пахта нобудгарчилигига қарши қаттиқ кураш олиб борсалар, шунчалик яхши натижаларга эришиш мумкин. Давлат пахта тайёрлаш планининг бажарилиши ҳам кўп жиҳатдан пахта нобудгарчилигига қарши кескин кураш олиб боришга боғлиқдир.

Бу ҳақда колхознинг илғор теримчиси Раҳима Мелибоева қуйидагиларни айтди:

— Пахта нобудгарчилигига қарши кураш бизнинг жонажон ишимиздир. Биз теримчилар терим даврида бир-биримизнинг ишимизни текшириб борамиз. Ким чала терса, чаноғида қолдирса, тўкилган пахтани териб кетмаса, дарҳол тартибга чақирамиз. Бир картада терим тўла тамом бўлгач, бригадир шу картани текшириб чиқиб, қабул қилиб олади, шундан кейин бошқа картада теримни бошлаймиз.

Теримчи хом пахтани асло термаслиги керак. Бу, колхозга ҳам, давлатга ҳам катта зарар етказади. Хом пахта заводга олиб борилганда ҳам, машиналардан яхши ўтмай, унинг тишларига ёпишиб қолар экан. Бу ҳақда завод лабораториясининг ходимлари бизга сўзлаб бердилар. Хом пахтанинг чигити тўлмаган бўлади, шу сабабли тарози босмайди, ундан олинган пахта толаси сифатсиз бўлади.

Теримчи эгат орасида тўкилиб ётган пахтани ҳам бирдан олиб кетиши керак. Чунки ҳар бир грамм чигит толасини етиштириш учун йил бўйи меҳнат қилинган. Граммлардан тонналар ҳосил бўлишини унутмаслик керак.

Пахтани чаноғида қолдирмаслик учун беш бармоқни очилиб турган пахтага бирдан юбориш ва пахтани чувалтирмай, қаттиқ тортиб олиш лозим. Шунда чаноғида қолмайди. Хом пахта терилганда эса, албатта, чаноғида қолиб кетади.

Биз терим вақтида икки-уч хил ишни бирдан бажариб кетамиз. Масалан, кўп карталардаги ғўзалар ҳосилини кўтара олмай ётиб қолган. Терим вақтида шу ғўзаларни кўтариб, бошқа ғўзаларга тираб қўямиз. Натижада у ғўзалардаги кўсакларнинг очилиши тезлашади, мавжуд кўсак ва пахта чиришдан сақлаб қолинади.

Соатлик график асосида пахта териш кенг қўлланилаётган шу кунларда пахтани қабул қилувчилар эгат орасида юриб, теримчилар пахтасини жойида қабул қилиб олишлари керак.

Баъзан шундай ҳоллар учрайди: этак тўлиши билан хирмонга топширмай, пахта териш давом эттирилаверади. Пахта этакка сиғмай қолиб, ғўзанинг шохларига илашиб қолади. Иккинчидан, кўп пахта кўтариб юриб киши чарчайди. Бунга барҳам бериш учун этак тўлиши биланоқ пахтани дарҳол қопга бўшатиш лозим.

Ғўза қаторлари орасида эҳтиётлик билан юриш керак, акс ҳолда ғўзанинг шохини синдириб юбориш мумкин. Бу эса пахта ва кўсакларнинг тўла пишиб етмаслигига сабаб бўлади, ҳосилга анча зарар етади.

Пахтани сортларга ажратиб териш энг муҳим вазифадир. Чунки қанчалик кўп юқори сорт пахта берсак, даромадимиз шунчалик кўпаяди, колхоз экономикаси шунчалик мустаҳкамланади, енгил саноатимиз юқори сифатли хомашё га эга бўлади.

Ҳар туп ғўзада бир чаноқнинг пахтаси қолдириб кетилганда, бир гектар ерда ўрта ҳисоб билан 80 килограмм пахта йўқолади. Бу пахтадан 240 метр газлама тўқилади. Бундан 48 та эркаклар кўйлаги тикилади ёки 2400 дона дастрўмол, ёки 1000 дона ғалтак ип тайёрланади. 80 килограмм пахтадан 8,8 килограмм ёғ, 24 килограмм кунжара, 24 килограмм шелуха, 7 бўлак совун ишлаб чиқарилади.

Ленин номли колхознинг барча теримчилари донгдор теримчи Раҳима Мелибоева методи асосида ишлаб, кунлик терим нормасини тўла ва анча ошириб бажармоқдалар, пахта нобудгарчилигига асло йўл қўймаётирлар.

М. НАЗАРОВ.

Қизил байроқли колхозда

БЕКОБОД, («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Агар шу кунларда Маленков номли колхозга борсангиз, қайноқ меҳнат жараёнини, одамларнинг кўтаринки руҳ билан ишлаётганлигини кўрасиз, далаларда меҳнат тароналарини эшитасиз.

Колхоз аъзолари ёзда ҳам шундай ғайрат билан ишладилар. Улар 715 гектар майдоннинг 400 гектаридаги ғўзани икки томонлама ишлашни таъминладилар, мўл ҳосил етиштириш учун агротехника тадбирларини изчиллик билан амалга оширдилар. Шунинг учун улар ҳозир ҳар гектар ердан ўтган йилги 21,5 центнер ўрнига 29 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олдилар.

Колхозда пахта йиғим-теримига пухта тайёрлик кўрилди. Дала шийпонлари жиҳозланди, йўл-кўприк, тош-тарозилар, қоп-қанорлар ўз вақтида тахт қилиб қўйилди.

Теримчилар ўртасида оммавий сиёсий ишлар кучайтирилди. Ўзаро социалистик мусобақа шартлари тузилди, 285 теримчидан 180 таси кўп мингчилар ҳаракатига қўшилиб, 10-15 минг килограммдан пахта териш учун курашмоқда.

Хидир Тошбоев, Ботир Мустафоқулов, Шарофат Дўсбекова сингари кўпгина теримчи йигит-қизлар ўз зиммаларига олган мажбуриятни бажариш учун астойдил курашиб, кунига 140-150 килограммдан пахта термоқдалар.

Қурбонбой Ёриев бошлиқ бригада аъзолари 78 гектар ернинг ҳар гектаридан 23,3 центнер ўрнига 30 центнердан ҳосил топшириш учун ҳаракат қилмоқдалар. Бригаданинг ҳамма теримчилари ҳам бир-бириридан қолишмайди. Уларнинг ҳар бири ўрта ҳисобда 60 килограмм ўрнига 80 килограммдан пахта термоқда. Шунинг учун бу бригадада ҳозир йиллик план 25 процентдан ошириб бажарилди. Колхознинг бошқа бригадаларида ҳам иш шу хилда ташкил этилгани учун колхоз кунига йиллик планнинг 1,5—2 проценти миқдорида пахта топшириб, район ижроия комитетининг ва район партия комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга эришди.

Уюшқоқлик билан

Тонг чоғи эди. Чамандек очилган пахтазор орасида икки-уч теримчи пайдо бўлди. Улар гўё бир-бирларидан ўзишга, ким кўп теришга баҳслашгандек ҳаракат қилиб, тез ва чаққон ҳаракат қилмоқдалар. Булар кимлар? Булар ўтган йили областда пахта тайёрлаш давлат планини биринчи бўлиб бажарган, Октябрь районидаги Молотов номли колхознинг донгдор пахтакорлари эдилар.

Колхознинг Ж. Раҳидов бошлиқ бешинчи бригада аъзолари пахта йиғим-теримида олдинда бормоқдалар. Улар ҳозирнинг ўзидаёқ йиллик пахта тайёрлаш планининг 15 проценти миқдорида пахта териб топширдилар. Илғор теримчилардан М. Мирсолова, Ф. Раҳидовлар ҳар куни 150-200 килограммдан пахта термоқдалар.

Колхознинг Ж. Раимбеков бошлиқ бригадасида ҳам пахта йиғим-терими уюшқоқлик билан ўтказилаётир.

Колхоз аъзолари етиштирилган мўл ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмасдан йиғиб-териб олиш, йиллик планни 20 октябргача бажариш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар.

Райондаги «Сталинчи» колхозида ҳам пахта йиғим-терими бутун чоралар билан кучайтириб юборилди. Илғор теримчилардан Н. Абдуллаева, М. Тоштонова каби ўртоқлар кунига 140-150 килограммдан пахта термоқдалар.

Т. ЖАМОЛОВ,
Д. СОДИҚОВ.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1956 ЙИЛ 11 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан
Оҳангарон	1,60	15,97
Пискент	1,73	15,17
Бўка	1,29	10,73
Мирзачўл	1,30	10,69
Юқори Чирчиқ	1,42	9,81
Ўртасарой	1,31	9,46
Янгийўл	1,21	9,23
Гулистон	1,21	9,15
Орджоникидзе	1,53	9,06
Сирдарё	1,02	8,92
Бекобод	0,95	8,82
Оққўрғон	1,01	8,50
Боёвут	0,93	8,40
Чиноз	0,92	8,03
Ўрта Чирчиқ	0,94	7,71
Октябрь	0,98	7,25
Бўстонлиқ	1,76	6,52
Калинин	0,84	5,97
Қуйи Чирчиқ	0,43	4,77

ОБЛАСТЬ СОВХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1956 ЙИЛ 11 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Совхозлар	Бир кунда	Мавсум бошидан
6- «Кўкорол»	1,45	14,64
Булганин номли	1,22	13,75
«Дружба»	0,38	9,62
2- «Далварзин»	0,77	8,06
1- «Фарҳод»	0,97	7,97
4- «Боёвут»	1,04	6,90
3- «Боёвут»	0,76	6,82
1- «Боёвут»	0,75	6,78
1- «Далварзин»	0,66	6,63
4- «Вревский»	0,70	6,47
«Оққўрғон»	0,58	5,06
«ЎзССР беш йиллиги»	0,43	4,77
«Малик»	0,40	4,22
Бушуев номли	0,37	3,65

Тош-тарозилар шу вақтгача шайланмаган

Биз Ворошилов номли колхознинг Т. Ўтамбоев бошлиқ бригада дала шийпонида бўлдик. Шийпондан сал нариroқдаги кичик бир майдон нари-бери сувалиб, текислаб қўйилган. Бригаданинг хирмони шу ер экан. Икки йигит қанордаги пахтани шошиб-пишиб ерга тўкмоқда. Уларнинг бири хирмон қоровули, иккинчиси табелчи эди. Биз улар билан бригадада пахта йиғим-терими қандай бораётганлиги ҳақида суҳбатлаша бошладик.

Шу пайт пахта ортган бричка ва бир тўда теримчи аёллар келиб қолишди. Дам ўтмасдан ҳалиги теримчи аёллардан бири табелчи Абдиқуловдан хафа бўлиб сўзлай кетди. Табелчи «пахтангиз 35 килограмм» деса, теримчи «йўқ, 40 килограмм» дейди. Биз жанжалнинг сабабини билишга қизиқиб, суриштирдик. Маълум бўлишича, терилган пахта битта 500 граммлик ва битта 200 граммлик тош ёрдами билан қабул қилиб олинаётган экан. Албатта, бу 2 та тош ёрдами билан теримчиларнинг пахтасини тўғри тортиб олиш қийин эди.

— Тарозини қабул қилиб олаётганингизда тошларини ҳам суруштирмадингизми? деб савол бердик биз.

— Суруштирдик. Лекин омборчи тош керак бўлса, ўзларингиз топиб олаверинглар деб, гапимизга қулоқ солмади, — жавоб қайтарди табелчи.

Бу факт шуни кўрсатадики, колхоз раҳбарлари пахта йиғим-теримига пухта тайёргарлик кўриб, тош ва тарозиларни тахт қилиб қўймаган. Шунинг учун ҳам бригада ва звеноларда юқоридаги каби жанжаллар тез-тез бўлиб туради. Бу ҳол, албатта, йиғим-терим суръатига, иш унумига салбий таъсир этади.

Колхоз раҳбарлари бу камчиликларни дарҳол бартараф қилиб, бригада ва звеноларни етарли миқдорда тош ва тарозилар билан таъминлашлари керак.

Т. ЙЎЛДОШЕВ,
Б. РЕЖАЕВ,

Ўрта Чирчиқ райони.

Пахта териш машиналарининг ремонти кечиктирилаётир

Сирдарё районидаги колхозларда бу йил 5100 гектар майдондаги, яъни 8 минг 900 тонна пахта машинада териб олиниши керак. Бу ишни муваффақият билан бажариш учун пахта териш машиналарини ўз вақтида сифатли ремонтдан чиқариш ва уларни колхозларга келтириб қўйиш зарур.

Бироқ, райондаги МТСларда бунга амал қилинмаётир; пахта териш машиналарининг ремонти ниҳоятда кечиктириб юборилмоқда. Айниқса, 1-МТСда аҳвол ачинарлидир: кейинги вақтда МТС раҳбарлари (директори А. Аҳмедов, бош агрономи Д. Народний ўртоқлар) бригада механиклари иши устидан контролликни бўшаштириб юбордилар. Пахта териш машиналарининг ремонти ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Натижада шу кунга қадар 87 та пахта териш машинасидан атиги 40 таси ремонтдан чиқарилди. Буларни ҳам сифатли ремонт қилинди деб бўлмайди. Турсунов, Холматов ўртоқлар бошлиқ трактор бригадаларида иш, айниқса суст бораётир.

Райондаги 2-МТСда ҳам пахта териш машиналарининг ремонти талабга жавоб бермайди. Бунга Абдураҳмонов, Хромов, Трифонов, Волков каби ўртоқлар бошлиқ трактор бригадаларининг иши мисол бўла олади. Бу бригадаларда ремонт ишлари, «Сельхозснаб бизни айрим запас қисмлар, керакли занжирлар билан таъминламаётир», деган асоссиз баҳоналар билан орқага сурилмоқда. Агар МТС раҳбарлари ремонт ишларини пухта ташкил этсалар, ремонт учун ажратилган мавжуд запас қисмлар, керакли деталлардан ўринли фойдаланилса, юқоридаги каби баҳоналарга ҳеч бир ўрин қолдирмай, ремонт ишларини тезлаштириб юбориш мумкин.

МТС раҳбарлари барча куч ва воситаларни ишга солиб, пахта териш машиналари ремонтини тез кун ичида тугаллашлари лозим.

С. ХУДОЙБЕРГАНОВ.

АГИТАТОР, СУҲБАТИНГДА ФОЙДАЛАН

Пахта ва унинг чиқиндиларидан нималар олинади?

Пахта СССР халқ хўжалигида металл, нефть ва дон сингари катта аҳамиятга эга бўлган маҳсулотлардан биридир.

Халқ хўжалигининг пахта ёки унинг чиқиндиларидан фойдаланмайдиган биронта ҳам соҳаси йўқ. Биз ишда ҳам, турмушда ҳам ҳар қадамда пахта ёки пахтадан ишланган нарсаларни учратамиз.

Пахтачилик базасида республикамизда қишлоқ хўжалиги комплекс ривожланмоқда. Ўзбекистондаги баъзи пахтакор колхозлар пахта майдонларида асалари боқиш йўли билан ҳар гектар пахта майдонидан 1,5-3 центнергача аъло сифатли асал олмоқдалар.

Чигитдан тола, мой ва шулха ажратиб олингандан сўнг қоладиган **кунжара** чорвачиликда энг яхши ем сифатида ишлатилади. Бундан ташқари, кунжара сунъий равишда кўпайтирилаётган балиқ хўжалигида асосий озуқа ҳисобланади. Кунжара қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашда ҳам кенг қўлланилади. У, кемирувчи ҳашаротларни йўқ қилишда энг эффектив препаратлардан биридир.

Пахта толасининг тўқимачилик саноатидаги аҳамияти жуда каттадир. Толани қайта ишлаш натижасида ишлаб чиқариладиган **тўқима** маҳсулоти аҳолига кийим-кечак ва бошқа истеъмол буюмлари тайёрлаш учун ишлатилади. Пахта толасидан тўқилган тўқима ва йигирилган ип саноатда махсус техника товарлари (авиация, автомобиль, энергетика саноатида турли тасмалар ва резина тўқималари) сифатида ишлатилади. Пахта толаси ва унинг чиқиндиларидан техникада фойдаланиладиган пилик ва бошқа пилик маҳсулотлари ишлаб чиқарилади. Шунингдек, тола ва тола чиқиндисидан медицина ва хирургияда ишлатиладиган бинт, марля, гигроскопик пахта ва бошқалар тайёрланади. Булар бўлмаса, хирурглар операция қила олмайдилар.

Озиқ-овқат саноатида **пахта мойи** катта ўрин тутади. Махсус усулда тозаланган пахта мойи овқат учун ишлатилади. Тозаланмаганидан эса **техника ва хўжалик совунлари** тайёрланади, глицерин, мойли кислота, натурал олиф ўрнида ишлатиладиган мойлар ва бошқа мойлаш материаллари ишлаб чиқарилади. Пахта мойи ишлаб чиқаришни кўпайтириш асосида мамлакатимизда қудратли маргарин саноати вужудга келтирилди. У, ҳозир халқ хўжалигида катта роль ўйнамоқда.

Пахта мойи ва чигитда **Е витамини** кўпдир. Бу витамин молларнинг қисир қолиш ва бола ташлашининг олдини олади.

Совун қайнатиш процессида ажралиб чиқадиган **глицерин** техникада, медицина ва парфюмерияда жуда кенг қўлланилади. Ундан полиграфия саноатида ёзув машиналари учун лента ва копировка қоғозлари тайёрланади.

Глицерин жуда кўп дори-дармонлар тайёрлашда хомашё сифатида ишлатилади. Кимёвий реакциялар йўли билан глицериндан нитроглицерин ва кальций глицерофосфат каби қимматли маҳсулотлар ишлаб чиқарилади.

Чигитда фосфорга бой бўлган **фитин** моддаси бор. Бу моддадан нерв системаси ва мияси чарчаган кишиларни даволайдиган қимматли дори тайёрланади.

Пахтани химиявий қайта ишлаш ундан турли мақсадларда фойдаланиш перспективасини янада кенгайтиради. Масалан, пахта толасининг ишқор гидролизи воситаси билан **пул босиладиган қоғоз, энг яхши пергамент ва фильтр қоғози** ишлаб чиқарилади.

Пахта толасининг кислота гидролизи **глюкоза** — узум шакари олиш имкониятини беради. Пахта толасини азот кислотаси ҳамда турли нисбатдаги олтингугурт кислотаси билан қайта ишлаш натижасида **нитроклетчатка** олинади, ундан эса ўз навбатида целлулоид пластик масса тайёрланади. Бу масса фотоплёнка, сунъий чарм, тугма, авторучка, тароқ, тўғнагич, совун қутичаси, турли ғилофлар, илгаклар каби галантерея моллари тайёрлашда ишлатилади. Шунингдек, целлулоид, болалар учун турли ўйинчоқлар, ўқувчилар сумкаси, китоб муқоваларини мустаҳкамлайдиган материал ва турли хил лаклар тайёрлашда ишлатиладиган энг яхши пластикдир.

Булардан ташқари нитроклетчатка микропор резинали пойафзал ишлаб чиқаришда ҳам қўлланилади. Ундан пойафзал саноатида кўп ишлатиладиган «Аго» клейи тайёрланади. Бу клей протез тайёрлашда ҳам асосий хомашё ҳисобланади. Нитроклетчатkани спирт ва эфир аралашмасида эритиш натижасида коллодий олинади. Коллодий медицинада жароҳатнинг устини ёпиб қўйиш учун, биохимияда оқсилларни анализ қилишда ишлатиладиган халтачалар тайёрлаш учун, коллоид химияда кристаллоидлардан коллоидларни ажратиб олиш учун ишлатилади.

Яқиндан бошлаб пахтадан **ацетильцеллюлоза** деган янги хомашё олина бошланди. Бу хомашёнинг хўжаликдаги аҳамияти жуда катта экани ҳозирданоқ кўриниб турипти. Ундан сунъий ацетат ипак тайёрланади. Бу ипакдан эса шойи ва штапель тўқималар, дастурхон, парда, пайпоқ ва бошқа буюмлар ишлаб чиқарилади. Ацетильцеллюлозадан пластмасса, самолётларни бўяйдиган лаклар, электр изоляциялари, ёнмайдиган киноплёнка сингари махсус буюмлар ишлаб чиқарилади. Автомобиль, автобус ва самолётларда кейинги вақтда кенг қўлланилаётган синмайдиган ойна ҳам шу ацетильцеллюлозадан ишланади.

Шишадек тиниқ бўлган бу ацетильцеллюлоза плёнкаси ўзидан офтобнинг ультрабинафша нурларини ўтказади, бу нур эса киши соғлиғи учун, мева ва сабзавотларнинг тез етилиши учун жуда фойдалидир. Шунинг учун санаторийларда, болалар боғчалари ва яслиларда ҳамда оранжереяларда ўрнатилган оддий ойналарни ацетильцеллюлоза ойнаси билан алмаштириш катта аҳамиятга эгадир. Умуман, бу ойна ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалиги ва медицинада тобора кенг қўлланилмоқда.

Ҳозирги замон саноатида **пластмасса** борган сари кўпроқ қўлланилмоқда. Техникада, декоратив санъатда ва архитектурада, айниқса резинадек эластик, шишадек шаффоф, металлдек мустаҳкам ва ёғочдан енгил пластмассалар энг қулай материал сифатида жуда кўп мақсадлар учун фойдаланилади.

Составида кўп клетчатка моддаси бўлган чигит шулхасидан ҳамда ғўзапоядан гидролиз заводларида турли хил химиявий маҳсулотлар ишлаб чиқарилади. Жумладан, клечаткага личнина деган модда аралаштирилиши натижасида глюкоза олинади. Бу глюкозани ачитиш йўли билан эса **вино спирти** тайёрланади. Вино спирти академик Лебедев методи асосида синтетик каучук олишда асосий материал сифатида ишлатилади. Каучук олиш процессида сивуш мойи ажралиб чиқади. Бу мой таркибидаги пропил, бутиль ва изоамиль спиртлари лак-бўёқ саноатида энг яхши химиявий реактив ва эритувчи материал сифатида ишлатилади. Гидролиз ишлаб чиқаришининг чиқиндиси ҳисобланган личнина медицинада боғлаш материали, техникада эса ойна ва пластмассадан ясалган муҳим деталларни упаковка қилишда ишлатиладиган личнина пахтаси тайёрлашда қўлланилади.

Химиклар ҳозирги пайтда личнинадан кондитер саноатида шоколад, печенье, конфет сингари маҳсулотларни хуштаъм қилиш учун ишлатиладиган ванелин олиш устида ишламоқдалар.

Шулхани кислота билан гидролиз қилишнинг биринчи фазасида **фурфурол** ажралиб чиқади. Бу маҳсулот химия саноатида чарм ва жун газламаларни бўёшда энг яхши эритма сифатида фойдаланилади. Шунингдек, фурфуролдан ойнасимон масса ҳам тайёрланади. Бунинг ёрдами билан духи, пудра, одеколон ва бошқа хушбўй нарсалар ҳам тайёрланади.

Яқинда фурфуролдан **нейлон типидаги полиалит тола** олиш мумкинлиги аниқланди. Нейлон ўзининг кўпгина хусусиятлари (чидамлилиги, мустаҳкамлиги ва ипнинг ингичкалиги) жиҳатидан капрон ва табиий ипакка қараганда анча яхшидир. Фурфуролни химиявий қайта ишлаш йўли билан фуран ва тетрагидрофуран олинади, булардан эса энг юқори сортли смола, пластмасса, сунъий каучук тайёрлашда фойдаланилади. Ғўза баргини тўкишда ҳам фурфурол энг қулай дорилардан биридир.

Ғўзанинг барги, ғўзапоя пўстлоғи ва илдизидан ҳам химиявий йўл билан бир қанча нарсалар олинади. Ғўзапоя илдизининг пўстлоғидан смола, оксалат кальций, крахмал ва ошлайдиган моддалар олинади. Ғўзапоя баргида эса лимон ва олма кислотаси кўпдир. Москва областидаги никотиль кислотаси ишлаб чиқарувчи завод лабораториясида ғўзапоя баргидан лимон кислотаси кристали ажратиб олинди. 24 килограмм баргдан 81 грамм лимон кислотаси тайёрланди.

Ҳозирги пайтда бизнинг мамлакатимизда пахтанинг энг кўп экиладиган хиллари баргларида лимон кислотаси кўплиги аниқланди. Бу пахталарда шу пайтгача лимон кислотаси олиб келинаётган асосий хомашё — тамакидагига қараганда ҳам кўпроқ лимон кислотаси бор эканлиги аниқланди.

Хуллас, пахта ва ғўзапоянинг чиқитга чиқадиган биронта ҳам қисми йўқ. Ғўзапоя илдизидан тортиб, пахта момиғи ва шулхагача ҳаммаси хўжалигимизда жуда кенг фойдаланилади. Шунинг учун ҳам пахта энг қимматли ва энг муҳим қишлоқ хўжалик экинларидан бири ҳисобланади. Уни «оқ олтин» деб аташ ҳам бежиз эмас. Шунинг учун партия ва ҳукуматимиз пахта ҳосилдорлигини ошириш, пахта экиладиган майдонларни тобора кенгайтириш масаласига ғоят катта аҳамият бериб келмоқдалар.

Имом **МАВЛОНОВ,**

Тошкент фармацевтика институтининг доценти.

ТУРИСТ ТААССУРОТЛАРИ

Қримдан хат

ҚУЁШНИНГ ЧИҚИШИ

Кечаси билан ҳайқириб чиққан шамол ҳали ҳам тинмаган эди. Туристларнинг кўпчилиги жуда барвақт уйғониб, экскурсиядан олган таассуротлари, ўзлари яшаб турган шаҳар, область ҳавоси билан Қрим ҳавоси ўртасидаги фарқ ҳақида суҳбатлаша бошладилар. Суҳбат айланиб, яна куннинг қандай қилиб чиқиши тўғрисидаги масалага кўчди.

Группа бошлиғи А. Г. Жегалин бундан икки йил илгари куннинг чиқишини биринчи марта бу ердан қандай кузатгани ҳақида ҳаяжонланиб гапирди.

— Сизларга ўхшаб кечаси уйқим келмади, — сўзлай кетди у. — Бизни барвақт уйғотдилар. Йўлга чиқдик. Экскурсоводимиз тез юриш кераклигини айтиб, бизни шоширарди. Хуллас, Ай-Петри тоғига етиб бордик. Тоғ тепасига чиққанимизда денгизнинг шарқи-жанубий — кун чиқар томони қуюқ булут билан қопланган эди. Шундай бўлса ҳам куннинг чиқишини аранг кўра олдик. Бугун эса ҳаво жуда яхши, осмонда тангадек ҳам булут кўринмайди...

Ташқарига чиққанимизда атроф қоп-қоронғи эди, ҳамма ширин уйқуда, фақат шамолгина ухламаган, у бино, тош ва симларга урилиб, ажойиб овоз чиқармоқда. База ўрнашган тоғнинг паст томонидаги йўлга чиқиб олдик ва олдимизда қорайиб кўринган ўрмонга роса 2 соат юриб етиб келдик. Биз ўрмондан чиққанимизда атроф анча ёришиб қолганди.

Денгиз сатҳидан 1233 метр баландликда турган Ай-Петри тишли тоғига чиқдик. Бу ердан ҳамма томонни бемалол кўрса бўлади. Ильич чироқлари тошдан ҳали ажратиб олинмаган олтинга ўхшаб бинолар ичида порлаб турарди. Шишадек тиниқ, поёнсиз денгизда ҳаракат бошланган.

Орадан бироз ўтгач, денгизнинг шарқи-жанубий томонидаги баъзи булут парчалари қизил тусга кира бошлади.

— Қаранглар, — деди экскурсовод қўли билан кун чиқар томонни кўрсатиб, — уч-тўрт минутдан сўнг қуёш осмонга кўтарилади.

Шамолнинг овозидан бўлак нарса эшитилмасди, ҳамма жим туриб, қуёшни кутарди. Денгизнинг ўртасида қип-қизил чўғ кўринди, борабора у янада катталашди. Сўнгра лахчадек ёниб турган думалоқ планета сув ичидан чиқди.

Қуёшнинг гўё денгиздан кўтарилиб чиққандай кўриниши жуда ажойиб манзара ҳосил қилди. Сўнгра у ўз нурини ҳар томонга аямай соча бошлади.

Туристлар маршрут бўйича ўрмон билан қопланган тоғ бағридаги сўқмоқ йўл бўйлаб Алупка шаҳридаги туристик базасига жўнадилар.

Алупка Ялтадан сўнг иккинчи курорт районларидан биридир. Алупкада 24 та курорт ва санаторий бор. Алупка Қора денгиз четига жойлашган бўлиб, дарахтзорлар билан ўралгандир.

АЖОЙИБ САРОЙ

Россияда туғилиб, Англияда таълим-тарбия олган йирик дворянлар оиласининг фарзанди М. С. Воронцов Қрим ярим оролига генерал-губернатор қилиб тайинланади. У Одессада яшашига қарамай, Алупкада — Қора денгиз бўйида ёз вақтида дам олиш учун ўзига жуда катта сарой қурдиради. Бино қурилишига 1828 йили киришилган. Қурилишда 30 мингга яқин киши ишлашига қарамай, у 18 йилга яқин вақт ичида қурилиб битказилади. Бино инглиз архитектори Блор проекти асосида қурилган. Бинонинг денгизга қараган томонидаги дарвоза ёнида оқ мармардан ишланган олтита шер ҳайкали ўрнатилган...

Бу саройда Украина ССР давлат тасвирий ва санъат музейи очилган. Музей шу йилнинг 26 апрелидан бошлаб ишламоқда. У ишга туширилгандан бери музей экспонатларини бир миллионга яқин киши келиб кўрди.

Мана, музей хоналаридан бири. Хонага кириш билан итальян рассоми Рафаелнинг асари кўзга ташланади. Камбағал аёл ўз болаларини бағрига босиб ўтирипти. Улуғ рассом Рафаель ўз асарида онанинг болаларига бўлган меҳр-муҳаббатини усталик билан тасвирлаган. Номаълум рассом томонидан ишланган «Помешчикнинг овдан қайтиши» расми ҳам киши диққатини жалб қилади.

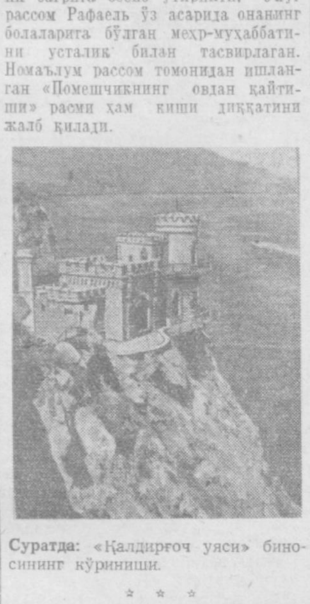

Суратда: «Қалдирғоч уяси» биносининг кўриниши.

* * *

Шунингдек, совет рассомларининг ажойиб асарлари ҳам музейдан муносиб ўрин олган.

— Мана бу, — деди экскурсовод, — граф Воронцовнинг қишки боғи. Бу хонанинг ичига катта тошлар қўйилган. Дарахтлар ва гуллар боғлардаги каби кўмкўк бўлиб ўсиб турипти. Бу ерда Воронцов ва унинг болалари, оталарининг ҳайкалидан тортиб Екатеринанинг ҳайкалигача қўйилган.

Хонанинг шипига шишадан ясалган олти поғонали қандил осиб қўйилган. 1863 йили бу ерда рус актёри М. С. Шчепкин ҳам бўлган. У Воронцовнинг таклифига биноан келган ва шу ерда бўлган зиёфатда Гогольнинг «Ревизор» асарини ўқиб берган.

Туристлар шу куни Қрим областида энг хушманзара ва маданий дам олиш жойларидан бири бўлган Алупка паркига бордилар. Парк 40 гектар ерга ўрнашган бўлиб, у ерда 200 хилдан ортиқ дарахт бор. Эртасига туристлар 1911-1912 йиллар ичида бой Барон Штенгель деган шахс томонидан Қора денгиз бўйига қурилган «Қалдирғоч уяси» биносини томоша қилдилар.

Ливадия барчага таниш бўлган жойдир. Бу ерда 1945 йили Ялта конференцияси бўлиб ўтган эди. Ҳозир Ливадияда ВЦСПСнинг санаторийси жойлашган.

Биз Ялта шаҳрида ҳам бўлдик. Бу ерда А. П. Чехов уй-музейи, бир қанча санаторий ва курортлар, шунингдек Никитин ботаника боғи, Гурзуф, Бутуниттифоқ пионерлар лагери «Артек» ҳамда Пушкин номидаги маданият ва истироҳат боғидаги тарихий ёдгорликлар билан танишдик.

Белгиланган маршрутни босиб ўтиб, «СССР туристи» деган ном олиш учун норма топширган туристлар ўз область ва шаҳарларига жўнаб кетдилар.

Т. УНАБОЕВ.

Ғарбий Германияда фашизм ва милитаризмнинг йўли тўсилсин

Союзлар уйининг Колонна залида Москва меҳнаткашларининг митинги

10 сентябрда Союзлар уйининг Колонна залида Москва меҳнаткашларининг митинги бўлди. Москва меҳнаткашлари Германия Коммунистик партиясининг тақиқланганлигига қарши қаҳр-ғазаб билан норозилик билдириш учун бу ерга тўпландилар. Касаба союзлар Москва область совети томонидан чақирилган бу митингга пойтахт завод ва фабрикаларининг ишчилари, касаба союз ташкилотлари, ёшлар ва хотин-қизлар ташкилотларининг вакиллари, фан ва маданият арбоблари, ўқувчи ёшлар келдилар. Германия Коммунистик партиясининг Макс Рейман бошчилигидаги делегацияси президиумга чиққанида ҳамма делегацияни гулдурос қарсаклар билан кутиб олди.

Митингни касаба союзлар Москва область Советининг раиси **В. И. Крестьянинов** қисқача кириш нутқи билан очади.

— Москва меҳнаткашлари, — деди у, — «Германия Коммунистик партиясининг тақиқланганлиги тўғрисида» КПСС Марказий Комитети баёнотини қизғин қувватлайдилар. Бу баёнотда бутун совет халқининг фикр ва туйғулари ифода этилган. Москва меҳнаткашлари Германия Коммунистик партиясининг немис халқи манфаатлари йўлида, тинчлик, демократия ва социализм йўлида мардона олиб бораётган кураши билан бирдам эканликларини билдирадилар.

Трансформатор заводининг слесарь-сборшчиги **А. Г. Широченковга** сўз берилади.

— Ҳозирги кунда Ғарбий Германияда бўлаётган воқиалар, — коммунистларгагина, немисларгагина таллуқли бўлмай, балки менга ва менинг оиламга ҳам таалуқлидир.

Шу сабабдан биз немис халқининг демократик эркинликларига Аденауэр маъмурлари қилаётган ҳамлага лаънат ўқиймиз. Шу сабабдан, Бонн милитаристларининг Германия Коммунистик партиясидан, яъни бутун сиёсати немис халқининг орзу ва тилакларига муносиб бўлган партиядан, бутун дунёда тинчлик ва демократия ишини ҳимоя қилаётган партиядан қасос олишга урипаётганликлари бизни ғазаблантирмоқда.

Биз, Москва ишчилари қаттиқ ишонч билдириб айтамизки, Германия ишчилар синфи таслим бўлмайди, шармандали ҳукм бекор қилинмагунча курашни тўхтатмайди.

Пойтахт ёшларининг вакили — Москва университетининг аспиранти **Г. А. Голубева** трибунага чиқади.

— Университетимизнинг студентлари, — деди у, — Бонн маъмурларининг тинчлик ва демократия ишига қарши қаратилган ўзбошимчалигини эшитиб, қаттиқ ғазабландилар.

— Биз, — дейди нотиқ, — немис халқининг келажаги, немис ёшларининг келажаги ҳозир Германия меҳнаткашлари қўлида эканлигини биламиз. Биз Ғарбий Германия ёшларини фашизмнинг қайтадан тикланишига йўл қўймасликка чақирамиз. Биз, Германия Коммунистик партиясининг яшашига ишонамиз.

Л. Т. Космодемьянская Москва хотин-қизлари номидан гапиради. У, Гитлернинг ҳам ўз ҳуружини Коммунистик партияни тақиқлашдан бошлаганини эслатиб ўтади.

— Биз, деди у, бунинг оқибати нима бўлганлигини яхши биламиз. Гитлерчилар томонидан бошланган уруш қарийб бутун дунёни ўз гирдобига олиб, 45 миллиондан ҳам ортиқ кишини ҳалок қилган эди. Аммо биз подполье ва террорнинг энг оғир шароитида ҳам Германия Коммунистик партияси курашни давом эттирганлигини биламиз. Биз Германия Коммунистик партиясининг Эрнст Тельман каби фарзандларининг чексиз мардлик кўрсатганликларини ҳам биламиз.

Л. Т. Космодемьянская қизлари ва ўғиллари фашизмга қарши курашда ёш жонларини фидо қилган совет оналари номидан гапириб, шу ерда ҳозир бўлган кишиларни Германия компартиясининг тақиқланишига қарши қаҳр билан норозилик билдиришга чақиради.

Ёзувчи **К. А. Федин** сўзлайди.

— Тарих сабоқларини эсда тутиш керак, — дейди у, — бир вақтлар веймар конституциясининг байроғи ағдарилиб тушгани каби, Бонн конституциясининг давлат байроғи ҳам флагштокдан тўсатдан ағдарилиб тушадиган бўлса, қандай ҳоллар рўй бериши эҳтимоли борлигини ўйлаб кўриш керак. Енгларида свастика белгиси бўлган «азаматлар» Ғарбий Германиядаги сайлов қутилари олдида яна саф бўлиб тизиладиган бўлсалар, қандай ҳоллар рўй беришини эсда тутиш лозим.

Тарих сабоқларини унутиш ярамайди, аммо тарих бир негативдаги фотографиянинг оддий тамғасига ўхшаб такрорланмайди. Енгларида свастика белгиси бўлган жоҳил кишиларгина тарих шу хилда такрорланаберади, деб ўйлай оладилар. Ана шу безорилар тиклашни хаёл қилаётган тартиб, фюрер тартиби 1945 йилда бирлашган халқларнинг зарбалари остида тор-мор келтирилган эди. К. А. Федин ўз нутқини Германия Коммунистик партияси шарафига табрик хитоблари билан тамомлади.

Германия Коммунистик партияси правлениесининг ҳамма томонидан қарсаклар билан кутиб олинган биринчи секретари Макс Рейман митингда нутқ сўзлади. Макс Рейман мамлакатдаги аҳвол тўғрисида сўзлаб берди.

Митинг қатнашчилари якдиллик билан қабул қилган резолюцияда бундай дейилади:

«Москва шаҳрининг меҳнаткашлари Германия Компартияси фаолиятининг тақиқланганлиги муносабати билан норозилик митингига тўпланиб, Ғарбий Германия маъмурларининг Германия шонли Коммунистик партиясини қонундан ташқари деб эълон қилиш ҳақидаги қарорини ўз бошимчалик деб ва Ғарбий Германиядаги тинчликсевар ҳамда демократик кучларга ҳужум қилиш деб, тинчлик ва демократия ишига таҳдид қилиш деб топиб, бу қарорга лаънат ўқийдилар.

Митинг қатнашчилари дунёдаги демократик жамоатчиликнинг норозилигига қўшилиб, халққа қарши қаратилган ана шу ҳуруждан қаттиқ ғазабланганликларини билдирадилар ва Германия Федератив Республикаси меҳнаткашларини, демократик эркинлик ва ҳуқуқни қадрлаётган ҳамда фашизмнинг ва янги уруш қайтадан тикланишини ва янги уруш бўлишини истамаётган барча кишиларни Ғарбий Германия реакциясининг тинчлик, демократия ва социализм учун курашаётган немис халқи илғор намояндаларига қилаётган ҳужумига қатъий қарши чиқишга чақирадилар.

Яшасин барча мамлакатлар ишчилар синфининг ва биринчи галда Германия ишчиларининг ҳаракат бирлиги!

Яшасин Германия Коммунистик партияси!» (ТАСС).

МИСР ПРЕЗИДЕНТИ НОСИРНИНГ «БЕШЛАР КОМИТЕТИ» АЪЗОЛАРИ БИЛАН ЎТКАЗГАН КЕНГАШЛАРИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

ҚОҲИРА, 10 сентябрь. (ТАСС). Президент Носир билан «бешлар комитети» аъзолари ўртасида олиб борилган кенгаш тамом бўлганидан кейин қуйидаги мазмунда ахборот эълон қилинди:

Қоҳирада президент Носир билан Австралия бош министри Р. Мензис бошчилигидаги бешлар комитети ўртасида 3 сентябрдан 9 сентябргача бўлган фикр олишув тамом бўлди.

Комитет Сувайш канали масаласига бағишланган Лондон конференциясида қатнашган 18 мамлакатнинг таклифларини тақдим этди ва тушунтириб берди ҳамда Миср ҳукуматининг ана шу таклифлар ҳақидаги фикрини эшитди.

Учрашувлар ошкорлик билан, ғайри расмий вазиятда ўтказилди. Комитет ўз миссиясининг натижалари тўғрисида ўзини юборган мамлакатларга доклад топшириш учун Қоҳирадан жўнаб кетади.

1888 ЙИЛГИ КОНВЕНЦИЯНИ ҚАЙТАДАН КЎРИБ ЧИҚИШ ЮЗАСИДАН КОНФЕРЕНЦИЯ ЧАҚИРИШ ҲАҚИДА МИСР ҲУКУМАТИНИНГ НОТАСИ

ҚОҲИРА, 10 сентябрь. (ТАСС). Миср ҳукумати Сувайш каналида кемалар қатновидан манфаатдор бўлган мамлакатларнинг ҳукуматларига юборган нотасида Миср ҳукуматининг 1888 йилги Конвенцияни қайтадан кўриб чиқиш мақсадида конференция чақириш ҳақида шу йил 12 августдаги баёнотида илгари сурилган таклифларини амалга ошириш учун тегишли тадбирларни кўра бошлашни таклиф этди.

Миср ҳукумати конференцияни чақириш тўғрисидаги, конференция қатнашчиларининг состави, конференцияни ўтказиш жойи ва вақти тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш учун ташкилот тузишни таклиф этади. Бу ташкилотда Сувайш канали тўғрисида турли фикрлар баён қилувчи мамлакатларнинг вакиллари бўлиши лозим.

Афғонистон Халқ кенгашида

КОБИЛ, 10 сентябрь. (ТАСС). Кеча Афғонистон Халқ кенгаши (парламентнинг қуйи палатаси) ялпи мажлисида СССР Олий Советининг қуролсизланиш тўғрисида дунёдаги барча мамлакатларнинг парламентларига юборган мурожаати муҳокама қилина бошлади. Мурожаатнинг тексти ўқиб берилди ва шундан кейин депутатлар сўзга чиқдилар. Мурожаатни муҳокама қилиш Халқ кенгашининг келгуси мажлисларида давом эттирилади.

Лейпцигдаги кузги халқаро ярмарка ёпилди

БЕРЛИН, 10 сентябрь. (ТАСС). Лейпцигдаги кузги халқаро ярмарка кеча ёпилди.

Ташқи ва ички герман савдоси министрлигининг шу муносабат билан эълон қилинган ахборотида айтилишича, ярмарка дунёдаги турли мамлакатлар ўртасида савдо-иқтисодий муносабатларни янада ривожлантиришга ёрдам берган. Шу билан бирга ярмарка Германия Демократик Республикасининг катта экспорт-импорт имкониятларга эга эканлигининг ёрқин ифодаси ҳам бўлди.

Бу йилги кузги Лейпциг ярмаркасига 33 давлат қатнашди. Бу виставкани дунёдаги 77 мамлакатдан 274.097 киши келиб кўрди. Ярмаркага дунёдаги кўп мамлакатларнинг ҳукумат, парламент ва савдо делегациялари қатнашди.

Дастлабки маълумотларга қараганда, ярмарка ишлаб турган вақтда Германия Демокртик Республикасининг савдо ташкилотлари томонидан 1.251 миллион сўм миқдорида савдо шартномалари тузилган. ГДР социалистик давлатлар билан 509 миллион сўмлик экспорт битимлари тузди. Бу миқдор ўтган йилги кузги ярмарка вақтидагига қараганда 257 миллион сўм кўпдир. Капиталистик мамлакатларга экспорт қилиш ҳақида 254 миллион сўмлик шартнома тузилди, бу — ўтган йилдаги кузги ярмарка вақтидагига қараганида 201 миллион сўм ортиқдир.

Лейпциг ярмаркаси шуни кўрсатдики, Ғарбий Германия маъмурлари томонидан яхши ният бўлган шароитда ички герман савдосини ривожлантириш учун катта имкониятлар мавжуддир. Дастлабки маълумотларга қараганда, ярмарка вақтида ГДРдан Ғарбий Германияга 190 миллион расчёт единицаси суммаси миқдорида товарлар етказиб бериш тўғрисида битимлар тузилган. Бу миқдор ўтган йилги кузги Лейпциг ярмаркаси вақтида эришилган натижаларга нисбатан 31 миллион расчёт единицасига кўпдир.

Носир билан Мензис бир-бирларига мактуб топширдилар

ҚОҲИРА, 10 сентябрь. (ТАСС). «Бешлар комитети» аъзоларининг Миср президенти Носир билан учрашувлари кеча тамом бўлди.

Матбуотнинг билдиришига қараганда «бешлар комитети»нинг раиси Мензис 7 сентябрда президент Носирга мактуб юборган. Бу мактубда Сувайш канали масаласи юзасидан Миср ҳукумати билан фикр олишув давомида «бешлар комитети» тутган позиция якунлаб берилган.

Мактубда айтилишича, кенгаш давомида «проблемага қарашда, шунингдек принципиал масалаларда чуқур ихтилофлар борлиги» маълум бўлган.

Мактубда аслида маълум «Даллес плани» баён қилинади. «Даллес планига» мувофиқ, Сувайш канали Мисрдан мустақил равишда халқаро раҳбарлик остида иш кўрадиган «халқаро алоқа йўли» бўлиб қолиши керак.

Президент Носир 9 сентябрда Мензисга жавоб мактуби юборди. Носир ўз мактубида «бешлар комитети»нинг даъволарини, яъни Лондон конференциясида қатнашган ва Носир билан музокаралар олиб боришни «бешлар комитети»га топширган 18 мамлакат каналдан фойдаланувчи мамлакатларнинг 90 процентидан кўпроғини ташкил этади, деган даъволарини рад этади. Бу, деди Носир, «очиқдан очиқ статистик муболағадир».

Миср Сувайш канали компаниясини национализация қилиш билан 1888 йилги конвенцияни бузди, деган даъволарни ҳам рад этиб, Носир қуйидагиларни таъкидлади: Миср ҳукумати компанияни национализация қилиб, «каналда кемаларнинг эркин қатновини гарантиялайдиган 1888 йилги конвенцияга амал қилажагини» ва «акциялар эгаларига тўла ва адолатли компенсация беришга тайёр эканлигини» қатъий суратда билдирди.

Бундан ташқари, дейилади президент Носирнинг мактубида Миср 1888 йилги Константинополь конвенциясини имзолаган бошқа мамлакатларнинг ҳукуматлари билан биргаликда Константинополь конвенциясини қайтадан кўриб чиқиш ва Сувайш каналида кемаларнинг эркин қатновини тасдиқлайдиган ҳамда гарантиялайдиган битим тузиш масаласини қараб чиқиш мақсадида конференция чақиришга тайёр эканлигини билдирди.

Носир, Миср Сувайш каналидан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган ўзининг халқаро мажбуриятларини ҳеч қачон бузмади, деб таъкидлади.

Сувайш канали Миср томонидан национализация қилинганлиги натижасида гўё юз берган «кризис» ва «жиддий вазият» ҳақида гапириб, Носир ана шу проблемаларни тинч йўл билан ҳал этишда қийинчиликлар вужудга келтиришда Миср эмас, балки ғарб давлатлари айблидир, деб уқдириб ўтди.

Носир Франция ва Англия Мисрга нисбатан куролли куч ишлатиш билан таҳдид қилган баёнотлар билан майдонга чиққанликларини, кўшинларни сафарбар қилиб, уларни Мисрга яқин жойдаги районларга юбора бошлаганликларини, собиқ Сувайш канали компаниясидаги мансабдор шахсларни гиж-гижлатиш кампаниясини авж олдириб, бу кампания хизматчиларини ўз ишларини тўхтатишга ундаётганликларини, шунингдек Мисрга қарши душманликдан иборат иқтисодий санкцияларни ўтказа бошлаганликларини эслатиб ўтди.

Президент Носир ўз мактубида бундай дейди: Ана шундай таҳдидлар ва айб қўйишларига қарамай, Миср ҳукумати «проблемани БМТ Уставининг мақсадлари ва принципларига мувофиқ суратда тинч йўл билан ҳал этиш ҳақида музокаралар олиб боришга тайёр» эканлигини яна бир марта эълон қилди. «Бу — Миср ҳукуматининг нияти ва сиёсати бўлиб қолади».

Сўнгра, Миср президенти Сувайш канали учун халқаро орган тузиш тўғрисидаги ҳужжатга тўхталиб (бу ҳужжат Лондон конференциясини чақиришда ташаббус кўрсатган мамлакатлар томонидан конференцияга таклиф этилган мамлакатлар ўртасида тарқатилган эди), қуйидагиларни айтади:

Ана шу ҳужжат холисона ўрганиб чиқилганида газетхонда фақат бир фикр пайдо бўлажагига аминмиз. Бу фикр шундан иборатки, ана шу ҳужжатдан кузатилган мақсад — Сувайш каналини Мисрдан тортиб олиш ва уни бошқаларнинг қўлига топширишдан иборат. Миср халқига нисбатан ана шу ҳужжатдан ҳам разилроқ бошқа бир нарсани тасаввур этиш қийин. Бу хилдаги ҳужжат ўз мақсадига эриша олмайди ва ўз характери эътибори билан низоъ, англашилмовчилик ва доимий адоватни туғдиради. Бошқа сўз билан айтилганда, бу нарса аҳволни чигаллаштиришнинг охири бўлмай, балки бошланиши бўлур эди.

Иккинчи томондан, дейилади мактубнинг охирида, ҳукуматимнинг сиёсати аввалгидек ҳозирда ҳам қуйидагилардан иборат бўлиб қолажагини яна бир марта таъкидлаб ўтишни истар эдим: а) Сувайш каналидан кемаларни эркин қатнатиш ва ҳеч кимни камситмай ундан яхши фойдаланиш; б) Сувайш канали навигациянинг келгусидаги талабларига жавоб бера олиши учун бу каналнн ривожлантириш; в) адолатли пошлина ва йиғимлар белгилаш ҳамда г) Сувайш каналини техника жиҳатидан эффектли қилиш.

Биз шунга аминмизки, Сувайш канали ана шу тахлитда сиёсатдан ташқари бўлади ва конфликт манбаи бўлиш ўрнига ер юзидаги халқлар ўртасида ҳамкорлик, ўзаро манфаатдорлик ва бир-бирларининг фикрини яхши англаш нуқтаи назаридан яна воситачи звено бўлиб қолади. Сўнгра, биз шунга аминмизки, Миср ана шу сиёсатни ўтказиб ва бу сиёсатга асос қилиб олинган ва барча соҳаларда яхши ният билан иш кўришни кўзда тутган тадбирларни тарғиб этиб, ўзининг бахтиёр ҳаёт кечириш ва осойишталигагина эмас, балки бутун дунёнинг осойишталиги ва бахтли ҳаёт кечиришига ҳам жуда яхши ёрдам бера олади».

Ливан маданият арбоблари делегацияси Тошкентга келди

Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Бутуниттифоқ жамиятининг таклифига мувофиқ Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Ливан маданият арбоблари делегацияси 11 сентябрда Олмаотадан Ўзбекистон пойтахтига келди. Делегацияга олим Нуриддин Бейхум бошчилик қилмоқда.

Тошкент аэродромида меҳмонларни Тошкент шаҳар совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Ҳ. Р. Мусахонова, Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти правлениесининг раиси Т. Ж. Жўраев, «Шарқ юлдузи» журналининг редактори шоир Мирмуҳсин, Тошкент давлат консерваториясининг директори, СССР халқ артисти М. Ашрафий, республика фан, маданият ва санъат арбоблари, жамоатчилик вакиллари, журналистлар кутиб олдилар.

Т. Ж. Жўраев ливан халқининг вакилларини табриклади ва Ливан маданият арбобларининг Совет Иттифоқига ва шу жумладан Ўзбекистонга келишлари Ливан ва СССР халқлари ўртасидаги дўстона алоқаларнинг янада кўпроқ мустаҳкамланишига ёрдам беради, деб ишонч билдирди.

Делегация бошлиғи Нуриддин Бейхум жавоб нутқида бундай деди:

Гўзал мамлакатингизда турган вақтимиздаги қувончимизни делегациямизнинг ҳамма аъзолари номидан изҳор қилишни истайман. Биз сизларга чин кўнгилдан дўстлик қўлини узатамиз ва сизларга самимият билан қараймиз. Бу ерда бизни самимият билан кутиб олганликларингиздан ғоят миннатдорман.

Чет эллар билан маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти правлениеси делегация келган куниёқ меҳмонлар шарафига қабул маросими ўтказди. Суҳбат вақтида Т. Ж. Жўраев Совет Ўзбекистонининг экономика ва маданиятининг ривожи тўғрисида гапириб берди ҳамда делегация аъзоларини қизиқтирган саволларга жавоб берди. Сўнгра Ливан маданият арбоблари шаҳарни айланиб, унинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар.

(ЎзТАГ).

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

РЕПОРТАЖ

Марс Ерга яқинлашди

Қоронғи кеча. Ҳаво очиқ ва равшан. Осмон тўла юлдузлар чарақлаб турибди. Айниқса, қип-қизил бўлиб порлаб турган чўғ киши диққатини ўзига тортади. У чаман-чаман очилиб турган турли хил хушбўй гуллар орасида ўзини «кўз-кўз» қилиб турган қизил лолани эслатади. Бу — Марс планетасидир.

Шу кунларда кечалари осмонга бир назар ташласангиз, ўтдек ёниб турган Марс планетасини кўриб, завқланасиз. Марс ҳаётидаги бундай ажойиб манзара фан дунёсида жуда камдан-кам учраб туради.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига қарашли Тошкент Астрономик обсерваториясида Марс планетасини кузатиш ва ўрганиш юзасидан кенг миқёсда олиб борилаётган илмий-текшириш ишлари қизғин равишда давом эттирилмоқда. Илмий-текшириш ишлари асосан Ленинград Давлат университетининг Астрономик обсерваториясидан келган бир группа олимлар томонидан олиб борилаётир.

— Биз Марсни кузатиш юзасидан олиб борилаётган ўз илмий-текшириш ишларимизни шу кунларда ниҳоятда қизитиб юборганмиз, — дейди экспедициянинг илмий раҳбари профессор В. В. Шаронов. — Ҳозирги вақтда Марс планетаси биз яшаб турган Ерга жуда яқинлашиб келди. 6 сентябрь куни бир-бирларига максимал даражада яқинлашган ҳар икки планета орасидаги масофа, аниқ маълумотларга қараганда, 57 миллион километрни ташкил этади. Буни улуғ яқинлашиш деб атайдилар. Яқин кунлар ичида Марс Ердан яна узоқлаша бошлайди.

Ленинградли олимлар Тошкент обсерваториясида Марсни ҳар куни суратга олиб турибдилар. Марс обсерваториядаги энг катта телескоп, яъни нормал астрограф деб аталадиган махсус асбоб ёрдами билан суратга олинади. Ҳар куни кечаси шундай суратлардан бир нечтаси тайёрланади. Шуниси қизиқки, бу суратларда Марс планетасининг турли томонлари ўз ифодасини топган. Планетанинг ўз ўқи атрофида айланиб, доим ҳаракат қилиб туриши унинг турли томонларини суратга тушириш имконини беради.

Бундан ташқари, фотометр деб аталадиган махсус асбоб воситаси билан Марснинг турли участкаларидаги ёруғлик ҳамда планетанинг турли хил ранглари ҳар куни системали равишда аниқлаб борилади.

— Бу йил Марс жуда ажойибдир, — дейди Всеволод Васильевич Шаронов. — Унда тез-тез ўзгаришлар бўлиб турибди. Август ойининг бошларида телескоп орқали қараганимизда биз Марснинг жанубий қутб доираси оппоқ қор билан қопланганлигини кўрган эдик. Кейинчалик эса бу нарса кўринмай қолди. Марснинг жанубий ярим шарида ҳозир кўклам пайти. Шунинг учун ҳам қорлар эриб кетган бўлса керак деб ўйлаш мумкин. Августнинг охирида эса Марсда ялтироқ оқ доғлар пайдо бўлиб қолди. Бу ҳол шуни кўрсатадики, у ерда эҳтимол кучли қор бўронлари бўлиб ўтган ва Марснинг талайгина қисми янги қор қатламлари билан қопланган бўлса керак. Бир неча кундан сўнг Марсдаги ҳамма оқ доғлар кўзга кўринмай қолди. Бундан шундай деб тахмин қилиш мумкин: планетада кунлар тўсатдан исиб кетиб, қорлар эриб кетган ёки Марснинг қор билан қопланган қисмини туман ёки булутлар тўсиб қўйгандир.

Марс атрофида булутлар ҳосил бўлиши ва уларнинг яна тарқалиб ёки йўқолиб кетиши, планета атмосферасининг гоҳ зичлашиб ва гоҳ сийраклашиб туриши каби ҳодисалар ҳам ўрганилмоқда.

Марс бошқа планеталарга қараганда Ерга жуда ўхшаш бўлиб, унда ҳам йил фасллари мунтазам равишда алмашиниб туради. Марс Ерга нисбатан жуда сийрак атмосфера билан қуршаб олинган. Ернинг ягона йўлдоши — Ойдир. Марснинг эса иккита йўлдоши бор.

Марснинг ҳар иккала йўлдоши ҳам ниҳоятда кичикдир, уларнинг диаметри 10-12 километрдан ошмайди. Марснинг кечаларини ниҳоятда хира ёритувчи бу кичик йўлдошларни фақат энг кудратли телескоплар ёрдами билангина кўриш мумкин.

Агар биз Марсни телескоп орқали диққат билан кузатсак, планета юзининг кўп қисми қизариб турганлигини кўрамиз. Бундан ташқари, Марснинг юзида катта-кичик ҳажмдаги турли қора доғлар ҳам кўзга яққол ташланиб туради.

Олимлар Марс юзидаги ана шу қора доғларни денгизлар деб ва унинг қизарган жойларини эса планетадаги қуруқлик деб тахмин қиладилар.

Марс бизнинг планетамизга нисбатан анча кичкина: унинг диаметри Ернинг диаметридан қарийб икки марта кичикдир. Марс планетасидаги иссиқлик 15 градусдан ошмайди, аммо унда анча қаттиқ совуқ бўладиган жойлар ҳам йўқ эмас. Марснинг баъзи ерларида совуқлик ҳатто 100 градусгача боради.

Марсда ҳам Ерда бўлгани сингари йил фаслларининг алмашиниб туриши, атмосфера ва маълум даражадаги температуранинг борлиги ва бошқа шунинг каби ҳаёт учун зарур бўлган шар-шароитларни ҳисобга олиб, олимлар бу планетада ҳам ўсимликлар ҳамда тирик организм мавжуд бўлса керак деган гипотезани келтириб чиқарганлар.

Бироқ, бу муҳим масала ҳали олимлар томонидан илмий асосда чуқур текширилиб, узил-кесил ҳал қилиб берилган эмас.

Олмаота, Харьков, Одесса ва Иттифоқимизнинг бошқа шаҳарларидаги Астрономик обсерваторияларда ҳам ҳозирги вақтда Марсни кузатиш ва ундаги ўзгаришларни изчил равишда ўрганиб бориш ишлари давом эттирилмоқда. Марсни ўрганишнинг нақадар катта аҳамиятга эга эканлиги тўғрисида гапириб ўтирмаса ҳам бўлади.

Яқин кунлар ичида совет олимлари Марс планетасини кузатиш натижасида тўплаган ўз тажрибалари ва илмий қарашларини бир ерга йиғиб, Марс тўғрисидаги айрим гипотезаларни янада аниқлаб берадилар деб ишонч билан айтиш мумкин.

Т. РАСУЛЕВ.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» — кеч соат 7-40 минутгача **Қизлар зиғир экишди**, кеч соат 8-20 минутда **Леди Гамильтон.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз ва кечқурун **Оддий кишилар.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кеч соат 6 гача **Оддий кишилар**, кеч соат 8 дан **Безовта баҳор.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА», Пушкин номли — **Қизлар зиғир экишди.**

«ИСКРА» (Кафанов номли парк) — **Жульетта.**

«Хива» — **Оддий кишилар.**

«УДАРНИК» — **Ирена, уйга қайт!**

Қурилишларда ишлаш учун:

план бўлимлари, меҳнат ва иш ҳақи бўлимларининг бошлиқлари, механиклар, плановиклар, нормаловчилар, автомобиль йўллари қурилишига доир инженерлар

керак

Адрес: Тошкент шаҳар, Шота Руставели кўчаси, 28-уй «Средазсвинецшахтострой» тресте

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 36334, ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136 Совет қурилиши бўлими — 132. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 39040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048 Маҳаллий ахборот бўлими 135 Секретариат — 34048. Эълонлар бўлими — 38142.

Р 01793. «Қизил Ўзбекистон» «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1520.